

2017

Междинна оценка на Областна
стратегия за развитие 2014 – 2020

Област

Кюстендил

Съдържание

Списък на използваните съкращения.....	2
Списък на таблиците.....	3
Въведение	4
1. Нормативно, методическо и информационно осигуряване изпълнението на междинната оценка.....	5
2. Резултати от междинна оценка на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014-2020.....	8
2.1. Постигнат напредък по изпълнение на целите и приоритетите за развитие на област Кюстендил	11
2.2. Резултати от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие	32
2.3. Резултати от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие.....	37
2.4. Използвани ресурси за постигане на целите на областната стратегия за развитие през оценявания период	39
2.5. Възникнали проблеми и предприети действия от компетентните органи за тяхното преодоляване	47
2.6. Прогноза за изпълнението на целите и приоритетите до края на периода на действие	47
2.7. Предложения за актуализация на областната стратегия за развитие	53

Списък на използваните съкращения

Абревиатура/ съкращение	Значение
ОСР	Областна стратегия за развитие
АСП	Агенция за социално подпомагане
БВП	Брутен вътрешен продукт
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГД	Годишен доклад
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗРР	Закона за регионалното развитие
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение
МО	Междинна оценка
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НСИ	Национален статистически институт
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПАК	Оперативна програма "Административен капацитет"
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ОПР	Общински план за развитие
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие"
ОПРСР	Оперативна програма "Развитие на селските райони"
ОПРЧР	Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"
ППЗРР	Правилника по прилагане на Закона за регионално развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПЧП	Публично-честно партньорство
РПР	Регионален план за развитие
СПСОВ	Селищна пречиствателна станция за отпадни води
СПЦ	Специфична цел
СЦ	Стратегическа цел
ТГС	Трансгранично сътрудничество
ЮЗР	Югозападен регион

Списък на таблиците

- Таблица №1.** Брой на специфични цели и мерки
- Таблица №2.** Реализирани проекти/дейности по Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността за периода 2014-2016
- Таблица №3.** Реализирани проекти/дейности по Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура за периода 2014-2016
- Таблица №4.** Реализирани проекти/дейности по Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество за периода 2014-2016
- Таблица №5.** Реализирани проекти/дейности по Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони за периода 2014-2016
- Таблица №6.** Оценка на постигнатия напредък по изпълнение на целите и приоритетите на ОСР 2014-2020
- Таблица №7.** Общи количествени макроикономически индикатори за изпълнение на ОСР
- Таблица №8.** Общи количествени индикатори - принос към стратегия Европа 2020
- Таблица №9.** Специфични количествени индикатори
- Таблица №10.** Осигуреност с Годишни доклади за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР
- Таблица №11.** Оценка на ефективността на вложените ресурси специфични цели
- Таблица №12.** Оценка на ефективността на вложените ресурси (обобщено)
- Таблица №13.** Разпределение на планираните средства по Стратегически цели за периода 2014-2020
- Таблица №14.** Финансово изпълнение на ОСР Кюстендил 2014-2020 за периода 2014-2016
- Таблица №15.** Прогноза за изпълнение на целите и приоритетите до 2020 г.

Въведение

Настоящият документ „Междинна оценка на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014 - 2020“ е изготвен в изпълнение на договор за предоставяне на консултантска услуга №АС-12-09/18.04.2017 г. между Областна администрация Кюстендил (Възложител) и Дабъл Д ЕООД (Изпълнител).

Междинната оценка на изпълнение на Областна стратегия за развитие (ОСР) на Област Кюстендил 2014-2020, по форма, структура и съдържание, е извършена съгласно изискванията на Закона за регионалното развитие (ЗРР – чл. 33, ал.2) и Правилника по прилагане на Закона за регионално развитие (ППЗРР – чл. 30, ал.2).

Други указателни документи, които са използвани при изпълнение на предмета на договора са Наръчник за прилагане, мониторинг и оценка на политики и законодателство в България – 2009 г. , документ на Европейската комисия - EVALSED: The resource for the evaluation of Socio-Economic Development, September 2013, Методика за изготвяне на междинна оценка на областна стратегия за развитие, Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ), септември 2010 г., Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020) и Общински планове за развитие (2014-2020), МРРБ, септември 2011 г.

Екипът осъществил междинната оценка на изпълнението на стратегическия документ отговаря на минималните квалификационни изискванията заложи в чл. 83, ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Документът е структуриран в две части – (1) нормативно, методическо и информационно осигуряване изпълнението на междинната оценка; (2) резултати от междинна оценка изпълнението на областната стратегия за развитие съгласно чл.33, ал.1 от ЗРР и чл. 30, ал. 2 от ППЗРР.

1. Нормативно, методическо и информационно осигуряване из изпълнението на междинната оценка

Правно основание

Междинната оценка на изпълнение на стратегически документ е част от процеса на извършване на наблюдението и оценката на социално-икономическото развитие на даден регион в рамките на определен програмен период.

Правно основание за извършването на междинната оценка е посочено в Закона за регионално развитие чл. 33, ал.1, според което „За реализацията на документите за стратегическо планиране ... се извършва междинна оценка към средата на периода на тяхното действие“, като в съдържателно отношение същата трябва да включва „1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението; 2. оценка на степента на постигане на съответните цели; 3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; 4. (изм. – ДВ, бр. 15 от 2016 г.) изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ“ (чл. 33, ал.2 пак там).

В Правилника по прилагане на ЗРР е указано, че междинният доклад съдържа информация относно (чл.30, ал.2):

1. постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите за развитие на областта през изтеклия период;
2. резултатите от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие;
3. резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие;
4. използваните през периода ресурси за постигане целите на областната стратегия за развитие;
5. възникналите проблеми и предприетите действия от компетентните органи за тяхното преодоляване;
6. прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на областната стратегия за развитие до края на периода на действие;
7. предложения за актуализация на областната стратегия за развитие.

Методическо осигуряване

В контекста на договора за консултантска услуга, обект на междинна оценка е Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014 – 2020.

Основната цел на междинната оценка е да подпомогне процеса на цялостно управление на ОСР, нейното актуализиране и при необходимост подобряване на изпълнението, в частност координацията по изпълнението ѝ.

Подход на работа

Подходът на работа, възприет от Изпълнителя е базиран на предишен опит, определил последователността в изпълнение на работата и прилагане на методи за анализ и оценка.

1. Предварителна подготовка - Запознаване с ОСР на Област Кюстендил 2014-2020 и извършени оценки (ако е приложимо); Определяне на източниците на данни и документите, необходими за извършване на междинната оценка; Разработване на методика за оценка.

2. Събиране и обработка на първоначалните данни, документи и информация.

3. Анализ и оценка на филтрираните количествени и качествени данни.

4. Изготвяне на Междинен доклад за изпълнение на ОСР на Област Кюстендил 2014-2020.

Методи за анализ и оценка

С оглед обхвата и целта на междинната оценка определените методи за анализ и оценка са:

1. Метод на наблюдение, проучване и описание – събиране на данни и информация; проучване на документи; описание на факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;

2. Анализ и синтез – анализ на базова входяща информация и данни и обобщаване на резултатите за нивото на изпълнение на ОСР;

3. Сравнение (бенчмаркинг) и експертна оценка – сравнение на данни, факти, показатели и резултати. Оценяване степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;

4. Метод на табличното представяне - представяне и изобразяване на данни, факти, тенденции чрез таблици.

Информационна осигуреност

Междинната оценка е базирана на следните информационни източници:

1. Годишни доклади за наблюдение изпълнението на Общински план за развитие (ОПР) (години) - Община Бобов дол (2014-2016), Община Бобошево (2016), Община Рила (2015);

2. Междинна оценка за изпълнение на ОПР - Община Дупница и Община Кюстендил;
3. Данни и индикатори за изпълнение на областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие, предоставени от Областна администрация Кюстендил и общините на територията ѝ.
4. Статистически данни за социално-икономическото състояние на Област Кюстендил – НСИ (infostat.nsi.bg);
5. Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020 за 2014, 2015 и 2016 години;
6. Информационна система за управление и наблюдение 2020 (ИСУН 2020 - eumis2020.government.bg);
7. Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (<http://umispublic.government.bg/>);
8. ДФ „Земеделие“ – Списък на бенефициентите получили субсидии от ЕФГЗ и ЕФРСР за последните две финансови години (www.dfz.bg; <http://iacs-online.dfz.bg>).

Отправен документ при извършване на междинната оценка е Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014-2020 г.;

Ограничения, при които се извършва Междинната оценка

Областната стратегия за развитие се осъществява основно чрез изпълнението на общинските планове за развитие на територията на областта. В този смисъл, междинната оценка трябва да се предхожда от оценка на ОПР или най-малкото да се базира на годишните доклади от изпълнение на ОПР. От тази гледна точка съществено ограничение при извършването на Междинна оценка на ОСР е:

- Липса на Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ОПР на общините Кочериново, Невестино и Трекляно за 2014, 2015 и 2016 г.;
- Липса на Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ОПР на община Бобошево за 2014 г. и 2015 г.;
- Липса на Годишни доклади за наблюдение изпълнението на ОПР на Община Рила за 2014 г. и 2016 г.;
- Непълен Годишен доклад за изпълнение на ОПР на Община Рила (докладът не отговаря на изискванията за минимално съдържание на информацията, посочени в чл. 91, ал. 8 от Правилника по прилагане на Закона за регионално развитие);

➤ Подадените от Община Сапарева баня годишни доклади за изпълнение на ОПР (2014, 2015 и 2016) не отговарят на изискванията за минимално съдържание на информацията, посочени в чл. 91, ал. 8 от Правилника по прилагане на Закона за регионално развитие, като ГД за 2014 г. и 2015 г. не отразяват изпълнението на ОПР 2014-2020.

Времеви обхват на междинната оценка

Периодът, който обхваща междинната оценка за изпълнение на ОСР е 01.01.2014 – 31.12.2016 г.

Преглед на извършени оценки

Областната стратегия за развитие не е обект на Предварителна оценка по Закона за регионално развитие. Областна администрация Кюстендил не се е възползвала от предоставената от законодателя възможност за извършване на други текущи оценки. Основание за това е липсата на обективна причина, която да налага този избор.

2. Резултати от междинна оценка на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил 2014-2020

Областна стратегия за развитие 2014-2020 на Област Кюстендил е приета с Решение №1/28.06.2013 г. на Областен съвет по развитие – Кюстендил, като е спазено изискването за приемането на ОСР в срок от 6 месеца преди началото на периода на нейното действие¹.

Спазено е изискването за публично оповестяване на документът. Същият е публикуван на официалната страница на Областна администрация Кюстендил в раздел Областна стратегия за развитие, подраздел Програмен период 2014-2020.

В структурно отношение документът не отговаря на поставените в нормативните и указателни документи изисквания (виж текста по-долу), но съдържа всички задължителни структурни елементи.

Документът е структуриран в две части и списък на използваните съкращения.

Основните части на Стратегията са:

- 1) Анализ на икономическото, социалното, екологическото и териториално урбанистичното развитие на Област Кюстендил;
- 2) Стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020, в т.ч.:

---

¹ Методически указания за разработване на НСРР на Р България (2012-2022), РПРР на районите от ниво 2 (2014-2020), ОСР (2014-2020), ОПР (2014-2020), стр.93, т. 1.2. Период на действие

- Резултати и изводи от междинната оценка за изпълнението на Стратегия за развитие на област Кюстендил за периода 2005-2015
- Предпоставки за формулиране на стратегическата рамка за развитие на област Кюстендил за периода 2014-2020 г.
- Визия, цели и приоритети за развитие на областта
- Обща оценка на необходимите ресурси за постигане целите на ОСР
- Райони за целенасочена подкрепа, Област Кюстендил, 2011 г.
- Наблюдение, оценка и контрол на изпълнението /мониторинг/ на ОСР. Критерии за оценка
- Стратегически насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие
- Партньорство, информация, публичност

В съдържателно отношение документът отговаря, но не напълно на поставените в нормативните и указателни документи изисквания

Пример за това (без да изчерпва всичките) е, че в Анализът направен в Част I. от ОСР липсва един от основните елементи, а именно „административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките“. Предвид, че една от основните теми върху, които следва да се акцентира при изводите от МО е капацитетът за координация, както и факта, че „реализирането на главната цел следва да стане в условията на тясно взаимодействие и партньорство между държавните и местните власти, бизнеса и НПО“², липсата на анализ на състоянието и тенденциите за развитие, би могло да затрудни процеса на оценяване и реализиране на стратегията.

Оценката относно спазването на изискванията в съдържателно отношение ще бъде давана в процеса на представяне на резултатите от МО по-долу в документа.

Визията за бъдещо развитие е представена като „Област Кюстендил – Социално-икономическо развитие, достигащо средноевропейските показатели, базирано на балансирано използване на природните ресурси, наследство от хилядолетна история и култура, европейско териториално сътрудничество, съвременна комплексна инфраструктура, с привлекателни условия за бизнес и инвестиции, хармонична социална среда за живот, труд и отдих и непрекъснато развитие на човешкия капитал, възраждащи се традиции и слава като балнеоложки център и "Овощната градина" на България“.

---

² ОСР 2014-2020, стр. 89

Главната стратегическата цел, която се преследва с реализация на заложените в плана стратегически цели и мерки е дефинирана като „Постигане на устойчиво хармонично развитие на област Кюстендил, чрез подобрена жизнена среда и непрекъснато развитие на човешкия капитал, икономически растеж чрез въвеждане на иновации и повишаване на конкурентоспособността, подобрена инфраструктура, инвестиционна атрактивност, при съхранено природно и културно наследство“.

В изпълнение на Главната стратегическата цел са определени **четири стратегически цели**:

1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.
2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.
3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.
4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Всяка стратегическа цел има своята приоритетна дейност, към която да бъдат насочени усилията и ресурсите на Областната администрация и местната власт за постигане на устойчив растеж и развитие в рамките на програмния период 2014-2020.

Основните приоритетни области са: насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността; полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура; развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество; устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони.

Към всеки от приоритетите са поставени специфични цели, за постигането на които са определени мерки.

Към заложените четири приоритета, са определени двадесет и шест специфични цели и общо осемдесет и девет мерки. Разпределението им е посочено в Таблица №1. Брой на специфични цели и мерки по приоритети.

Таблица №1.

Брой на специфични цели и мерки

Приоритети	Специфични цели	Мерки
Приоритет 1	8	37
Приоритет 2	11	36
Приоритет 3	3	6
Приоритет 4	4	10

Над 90% от посочените мерки за изпълнение и постигане на специфичните цели не са във възможностите и компетенциите на областната администрация, доколкото не попадат в обхвата на нейните преки правомощия и задължения. Същите представляват конкретни мерки/проекти/дейности, които следва да бъдат посочени единствено и само в стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие. Причина за това е, че целта на ОСР е да определи основните стратегически цели и приоритети за устойчиво интегрирано регионално развитие, като отчита специфичните характеристики и потенциала на областта. В този смисъл посочването на конкретни мерки и залагането им за изпълнение като част от ОСР следва да бъде подкрепено с реалната възможност на областната администрация да бъде изпълнител по тях.

Оценката за изпълнението на всяка една цел и приоритет ще бъде разглеждано от гледна точка предприетите и реализирани действия по мерките, което реално би довело до негативна оценка на напредъка за изпълнение на ОСР, предвид горната забележка. Поради тази причина, в рамките на оценката посочените мерки са приети като насоки за работа на общините в рамките на областта, каквито те именно представляват по своята същност. Подобен подход е коректен от позиция на методическите указания и елиминира риска от изкривяване на резултатите от оценката.

2.1. Постигнат напредък по изпълнение на целите и приоритетите за развитие на област Кюстендил

Документът Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил за периода 2014-2020 съдържа: една главна стратегическа цел, четири стратегически цели, четири приоритета, отнасящи се до всяка една стратегическа цел и общо двадесет и шест специфични цели. Оценката на напредъка по изпълнение на стратегическите цели и приоритети е направена на база реализирани проекти и дейности³ на територията на Област Кюстендил по данни

³ Методическа бележка: От предоставената информация за реализирани проекти, изпълнението на които попада в рамките на оценявания период, всеки един отделен проект е адресиран към конкретна специфична цел от Областната стратегия за развитие. С оглед на това, че някои от проектите биха могли да бъдат съотнесени към повече от една от целите, е направена експертна оценка на тяхната основна цел, така че един

на Областна администрация Кюстендил, Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България (2007-2013), ИСУН 2020.

2.1.1. Изпълнение на Стратегическа цел 1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността допринася за постигането на следните специфични цели:

СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации

СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика

СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.

СпЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.

СпЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация

СпЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.

СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването.

СпЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура

Реализираните проекти и дейности в рамките на Приоритет №1, изпълнението на които ще допринесе / допринася за постигане на заложените специфични цели са представени в таблицата по-долу:

проект да бъде посочен към една специфична цел и да се избегне дублиране. Обстоятелството е посочено в рамките на оценъчната (текстова) част от анализа, като е отчетен и фактът, че формулирани цели в различни приоритети имат близко съдържание. Бележката се отнася до представянето на реализираната работа по изпълнение на всички приоритети.

Таблица №2.

Реализирани проекти/дейности по Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността за периода 2014-2016

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации			
По данни на ДФ „Земеделне“ са констатирани 19 броя проекти, реализирани от частни субекти, изпълнението на които попада в периода на оценка	...*	ПРСР 2007-2013 и частно съфинансиране	частни субекти
По данни на ИСУН са констатирани 23 броя проекти, реализирани от частни субекти, изпълнението на които попада в периода на оценка	7 938 000,00**	Оперативни програми за периода 2007-2013 година и частно съфинансиране	частни субекти
По данни на ИСУН са констатирани 28 броя проекти, на частни субекти, договарянето и изпълнението на които попада в периода на оценка	17 700 000,00**	Оперативни програми за периода 2014-2020 година и частно съфинансиране	частни субекти
СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика			
По данни на ДФ „Земеделне“ са констатирани 2 броя проекти, реализирани от частни субекти, изпълнението на които попада в периода на оценка	...*	ПРСР 2007-2013 и частно съфинансиране	частни субекти
СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.			
По данни на ДФ „Земеделне“ са констатирани 6741 броя плащания за реализиране на дейности попадащи в обхвата на специфичната цел, реализирани от частни субекти, изпълнението на които попада в периода на оценка	...*	ПРСР 2007-2013 и частно съфинансиране	частни субекти
По данни на ДФ „Земеделне“ са констатирани 5601 броя плащания за реализиране на дейности попадащи в обхвата на специфичната цел, реализирани от частни субекти, изпълнението на които попада в периода на оценка	...*	ПРСР 2014-2020 и частно съфинансиране	частни субекти
СпЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.			
BG161PO001-1.1.1.10-0017 Подготовка и провеждане на иновативно културно събитие в община Дупница "Фестивал на театралното и филмово изкуства - Невена Коканова"	510 888,00	ЕФРР и национален бюджет	Община Дупница
BG161PO001/3.2-03/2012 Подкрепа за развитие на регионалния туристически продукт и маркетинг на дестинациите II - Туристически район Рила	490 763,60	ЕФРР и национален бюджет	Община Дупница
„Повишаване на туристическата привлекателност на трансграничния регион чрез устойчиво използване на	971 952,05	Програма Интеррег-ИПП за трансгранично	Община Бобов дол

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
културното наследство“		сътрудничество България-Македония 2014-2020 г.	
Акрополът на Пауталия-пътешествие през вековете	4 425 678,91	Инвестиционна програма "Растеж и устойчиво развитие на регионите"	Община Кюстендил
№ 546. Подобряване и разширяване на ефективното използване на минералните води от находище „Сапарева баня“	861 263,86	Национален доверителен екофонд	Община Сапарева баня
Създаване на областен информационен център в община Кюстендил	591 822,02	ОПТП	Община Кюстендил
Функциониране на Областен информационен център - Кюстендил	315 000,00	ОПДУ 2014-2020	Община Кюстендил
Проект ИД № 10/313/00204 „Съвременни пред портата на духовността (Изграждане на съоръжения за планинско колоездене и планиризъм)“ 2015	148 490,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Рила
СПЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация			
Проект „Инвестиции за бъдещето“	200 228,57	ОПРЧР	Община Рила
31/05/2016г. с вх. №1002-790 Преобразуване, чрез сливане на ППТА "Алеко Константинов" и ОУ "Христо Ботев" в единно СОУ «Христо Ботев», гр. Сапарева баня	199 546,46	Национална програма "Оптимизация на училищната мрежа"	Община Сапарева баня
BG051PO002/12/1.1-04 "Добро управление"	118 468,00	ЕСФ и национален бюджет	Община Дупница
BG051PO002/13/1.3-07 Ефективно прилагане на политики в Община Дупница	77 386,50	ЕСФ и национален бюджет	Община Дупница
Повишаване на квалификацията на служителите в община Бобов дол за по-добро изпълнение на служебните им задължения – номер на проект от ИСУН BG051PO002-2.2.08-0037-C0001	42 173,00	ОПАК	Община Бобов дол
„Компетентна и ефективна администрация в Община Бобов дол“	153 433,00	ОПАК	Община Бобов дол
Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в община Бобов дол – номер на проекта в ИСУН BG051PO002-1.3.07-0051-C0001	78 550,00	ОПАК	Община Бобов дол
BG051PO002/12/2.2-07 Повишаване на квалификацията и компетентността на служителите на община Бобошево	89 835,89	ОПАК	Община Бобошево
„Въвеждане на механизми за мониторинг и контрол върху изпълнението на политики на Община Кочериново“	78 370,41	ОПАК	Община Кочериново
„Повишаване на квалификацията на служителите в община Кочериново, чрез провеждане на обучения за допълнителни компетентности“	89 899,70	ОПАК	Община Кочериново
Проект Разработване и въвеждане на мониторинг при изпълнението на	56 350,10	ОПАК	Община Кюстендил

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
политики от общинска администрация Кюстендил			
Укрепване капацитета на Община Кюстендил за следващия програмен период 2014-2020	392 348,95	ОПРР 2007-2013	Община Кюстендил
Повишаване квалификацията на служителите от общинска администрация Кюстендил	72 639,60	ОПАК	Община Кюстендил
Повишаване квалификацията на служителите в общинска администрация Кюстендил, чрез обучение в съответствие със стратегически ориентиран профил на компетентностите	181 496,16	ОПАК	Община Кюстендил
Услуги за ранно детско развитие в община Кюстендил	588 567,00	ОПРЧР	Община Кюстендил
Ефективност координация и партньорство при разработване и провеждане на политики в Невестино	31 506,00	ОПАК	Община Невестино
Проект „Разработване и провеждане на правила и методики за планиране, мониторинг, контрол и оценка на стратегически и програмни документи Община Рила“	57 376,00	ОПАК	Община Рила
„Компетентна и ефективна общинска администрация Рила“	79 975,00	ОПАК	Община Рила
БФП № М13-22-166/25.08.2014 Повишаване на квалификацията на служителите в общинска администрация Сапарева баня, чрез усвояване на нови и затвърждаване, развитие и надграждане на придобити знания и умения.	127 775,50	ОПАК	Община Сапарева баня
ВХ номер 04-03-18/24.10.2014г. Регионална програма за заетост и обучение	130 443,80	Регионална програма за заетост и обучение	Община Сапарева баня
№816-005-16-21001/04.02.2016г „Старт в кариерата”	4 570,00	Агенция по заетостта	Община Сапарева баня
Проект за „Старт в кариерата“	13 710,00	Агенция по заетостта	Община Сапарева баня
По данни на ДФ „Земеделие“ са констатирани 19 броя проекти с дейности попадащи в обхвата на специфичната цел, реализирани от образователни институции на територията на Област Кюстендил, изгълненето на които попада в периода на оценка	845 675,00	ПРСР 2007-2013	Образователни институции
СпЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.			
"Интегрирани социални политики за предоставяне на алтернативни услуги, целящи социално включване в Община Дупница"	1 316 026,40	Световна банка	Община Дупница
ИНТЕГРА - Интегриран проект за осигуряване на трайна интеграция на маргинализираните общности в община Дупница	1 729 756,73	ЕСФ и национален бюджет	Община Дупница

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
„Експониране на етнографско наследство и природните забележителности на община Бобошево с прилагане на аудио-визуални компютърни технологии”	342 895,34	ПРСР 2007-2013	Община Бобошево
Дестинация Кюстендил-Невестино - Земен – природа, традиции и хилядолетна история	416 348,82	ОПРР 2007-2013	Община Кюстендил
Създаване на изложба на етнографското наследство и представяне на историческите забележителности на община Невестино с помощта на компютърните технологии	324 070,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Невестино
BG161PO001/1.2-02/2011 "Дом за всеки"	499 800,00	ЕФРР и национален бюджет	Община Дупница
BG051PO001-5.1.04 "Помощ в дома"	218 859,22	ЕСФ и национален бюджет	Община Дупница
BG051PO001-2.002-0220-C01 "Независим живот"	499 470,30	ЕСФ и национален бюджет	Община Дупница
Възможност за достоен живот– номер на проект от BG051PO001-5.2.13-0030-C0001	228 555,00	ОПАК	Община Бобов дол
„Живот в достойна среда“ BG05M9OP001-2.002-0162-C001	498 381,71	ОПРЧР 2014- 2020	Община Бобов дол
„Подкрепа за достоен живот” Предоставяне на социална дейност на територията на община Бобошево	210 581,00	ОПРЧР	Община Бобошево
„Нови възможности за грижа” Предоставяне на социална дейност на територията на община Бобошево	44 060,00	ОПРЧР	Община Бобошево
„Осигуряване на обяд в община Бобошево-2015г.”	9 346,00	ОПРЧР	Община Бобошево
„Независим живот” Предоставяне на социална дейност на територията на община Бобошево	494 810,00	ОПРЧР	Община Бобошево
„Подкрепа за достоен живот на лица в неравностойно положение”	499 777,91	ОПРЧР 2014 - 2020	Община Кочериново
Подкрепа за достоен живот	1 815 042,08	ОПРЧР	Община Кюстендил
Помощ в дома - иновативни социални услуги в Община Кюстендил	234 478,72	ОПРЧР	Община Кюстендил
Нови възможности за грижа	536 833,69	ОПРЧР	Община Кюстендил
Осигуряване на топъл обяд в Община Кюстендил	33 738,54	Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане	Община Кюстендил
Да живеем в хармония с природата	40 495,38	Финансовия механизъм на Европейско икономическо пространство	Община Кюстендил
Осигуряване на топъл обяд в Община Кюстендил	127 006,00	Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане	Община Кюстендил
Предоставяне на интегрирани услуги за независим живот в община Кюстендил	874 339,97	ОПРЧР	Община Кюстендил

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
Нови възможности за грижа	23 540,00	ОПРЧР	Община Невестино
Проект „Осигуряване на топъл обяд 2016“	24 955,25	ФЕПНА, МТСП, АСП	Община Рила
Проект "Независим живот"	438 253,00	ОПРЧР	Община Трекляно
№: BG05M9OP001-2.002-0098 в ИСУН „ПОМОЩ В ДОМА”	494 953,61	ОПРЧР	Община Сапарева баня
№-РД-04-207/12.09.2015г. Обществени трапезарии	11 776,00	Фонд „Социална закрила”	Община Сапарева баня
договор № BG05FMOP001-3.002-0088-C01 22.08.2016г. Осигуряване на топъл обяд в община Сапарева баня	33 598,40	Агенция за социално подпомагане	Община Сапарева баня
Предоставяне на социална дейност на територията на община Бобошево	17 305,00	ОПТП	Община Бобошево
СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура			
„Стимулиране на спортната активност сред младежите в общините Бобов дол и Майданпек“	1 103 729,36	ТГС България-Сърбия 2014-2020	Община Бобов дол
Проект № 10/321/01175 „Реконструкция / Рехабилитация на спортен комплекс УПИ XIII, кв.65 гр. Бобошево, област Кюстендил”	3 526 249,74	ПРСР 2007-2013	Община Бобошево
Спиране на маргинализиране на ромите в Кюстендил чрез създаване на модел за развитие на общността	395 282,32	Фондация „Велукс“	Община Кюстендил
Създаване на социални услуги в среда близка до семейната за деца с увреждания в община Кюстендил	191 797,50	ОПРЧР	Община Кюстендил
Проект на Община Кюстендил за социално включване	966 348,48	МТСП, Заем от Световната банка	Община Кюстендил
Проект № BG05M9OP001-2.002-0059-С с наименование „Осигуряван на независим живот за лица в неравностойно положение в Община Рила, чрез предоставяне на услуги за дългосрочна грижа в център за почасови услуги“	313 172,48	ОПРЧР	Община Рила

Легенда: *Не е налична коректна информация за общия размер на направените плащания през периода на оценка;

**Посочената стойност е приблизителна.

***Отделни дейности от посочени в други приоритети и специфични цели биха могли да бъдат адресирани към посочената специфична цел, но поради допълващия им характер е преценено, че реализирания проект не следва да бъде отнесен към посочената специфична цел.

Оценка и изводи

От направеното обследване на реализираните дейности и проекти в рамките на Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността, може да се направи извода, че по първите три специфични цели (СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации, СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд

и разнообразяване на селската икономика и СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост) основна инициатива имат частните бизнес субекти. От представената информация на практика не става ясно в каква степен и с какви именно действия Областната администрация и Общините в областта изпълняват функции по изпълнение на тези цели. Следва да се отбележи, че постигането на целта, отчасти, се реализира и с предоставянето на специфични административни услуги от институциите, което е част от основната им, текуща работа. В този смисъл, в бъдеще би било удачно да бъде намерен подходящ начин за отчитане на реализирани от администрацията дейности и изпълнявани функции, които не представляват обособен проект финансиран със средства извън общинския бюджет. Настоящата констатация във висока степен се отнася да всички специфични цели и приоритети на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил, поради което няма да бъде преповтаряна поотделно при прегледа на следващите специфични цели.

За изпълнението на четвъртата специфична цел в рамките на приоритета (СпЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти) са отчетени 8 конкретни проекта на приблизителна стойност от 8 316 хил. лв. Отделните проекти са адресирани към конкретни обекти в рамките на общините и са финансирани преобладаващо със средства от фондовете на ЕС.

За изпълнение на Специфична цел 1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация са изпълнени 23 отделни проекта на стойност от 3 710 хил. лв. Тяхното финансиране също е преобладаващо от фондове на ЕС, като съществен акцент е поставен върху повишаване квалификацията в рамките на администрациите на общините.

Най-сериозна активност в рамките на отчетената проектна дейност през периода на оценка е насочен към постигането на специфична цел 1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи. Реализираните 29 проекта на обща стойност 12 039 хил. лв. включват разнообразни дейности насочени към различни групи лица и/или институции. Очевидно специфичната цел е възприета като основополагаща, като общините и областната администрация показват висока инициативност и активност при участието си в проекти в социалната сфера.

Единствената специфична цел в рамките на приоритета, по която не е отчетена нито една проектна инициатива е СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването. Констатацията е силно притеснителна предвид тежкото финансово и

функционално състояние на сектора в страната като цяло. Удачно е да се предприемат активни действия в тази посока, както на общинско така и на областно равнище.

За развитие на образователната инфраструктура са реализирани 6 проекта на обща стойност 6 497 хил. лв. (Специфична цел 1.8. Развитие на образователната инфраструктура). Подходящо е да се отбележи, че по посочената специфична цел е на лице хоризонтална обвързаност със специфична цел 2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност (Приоритет II), както и част от проектите в рамките на Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество. Като цяло, специфичната цел е широко обхваната от проектна дейност, като на практика във всички общини в областта са положени усилия за подобряване на образователната инфраструктура.

Основният извод, който може да бъде направен по отношение на целите в рамките на Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността е, че за тяхното постигане се разчита предимно на финансовата подкрепа на външни донори (предимно от фондовете на ЕС). Подобно наблюдение е обяснимо предвид финансовото състояние на общините в областта (както и в страната) и липсата на съществен собствен финансов ресурс за инвестиционни дейности. По 7 от 8^{-те} специфични цели са предприети дейности за тяхното постигане, като са отчетени проекти (в т.ч. и такива, които имат релативна връзка с други приоритети и специфични цели на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил). Единствено специфичната цел свързана със здравеопазването (1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването) не е подкрепена с реализиране на проектни инициативи, което през оставащата част от плановия период на стратегическият документ следва задължително да бъде направено.

2.1.2. Изпълнение на Стратегическа цел 2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура допринася за постигането на следните специфични цели:

СПЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура;

СПЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност.

СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост.

СпЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства.

СпЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда.

СпЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.

СпЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.

СпЦ.2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ.

СпЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура

СпЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.

Реализираните проекти/дейности за постигане на приоритета и целите по него са представени в таблицата по-долу.

Таблица №3.

Реализирани проекти/дейности по Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура за периода 2014-2016

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
СпЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура			
BG161PO001/1.4-09/2012/027 „Съвместно пространствено оформление и подобряване на зелената градска среда на централна зона град Дупница“	6 045 622,00	ЕФРР и национален бюджет	Община Дупница
„Рехабилитация и реконструкция на общинска инфраструктура в с.Стоб и с.Мурсалево, общ.Кочериново“	1 579 676,86	ПРСР 2007-2013	Община Кочериново
Устойчиво и интегрирано развитие на град Кюстендил чрез благоустрояване и озеленяване на градската среда	4 802 546,97	ОПРР 2007-2013	Община Кюстендил
Благоустрояване на градската среда в град Кюстендил	4 688 751,23	ОПРР 2014-2020	Община Кюстендил
Проект ИД № 10/322/00624 „Реконструкция на централна градска част. Подмяна на улично осветление и ремонт на тротоарни настилки в гр. Рила, Община Рила“	710 832,00	ПРСР 2007-2013	Община Рила
СпЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност			
Грантова схема BG04-02-03 - "Повишаване на енергийната ефективност в сгради с важно социално значение в Община Дупница"	876 483,48	Грантова схема BG04-02-03	Община Дупница
Оптимизация на образователната инфраструктура за подкрепа на устойчиво местно развитие в община Кюстендил	1 098 313,19	ОПРР 2007-2013	Община Кюстендил

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
Обединено детско заведение "Мечта"	162 327,11	Проект "Красива България"	Община Кюстендил
Ефективно подобряване на материално техническата база в образователната инфраструктура на община Кюстендил	4 907 648,94	ОПРР 2014-2020	Община Кюстендил
Подмяна на оборудване и обзавеждане на ДСП	20 582,00	Фонд "Социална закрила"	Община Невестино
Център за предоставяне на грижа в домашна среда	499 649,27	ОПРЧР	Община Невестино
Проект „Създаване на „Център за услуги в домашна среда“ в общинско предприятие „Подкрепа на хора от уязвими групи“ нова възможност за подкрепа на социалната икономика в Община Рила“	158 322,00	ОПРЧР	Община Рила
Проект „Помощ в дома“	161 315,16	ОПРЧР	Община Трекляно
Реконструкция и озеленяване на открити детски площадки в ОДЗ „Света Анна“ – град Сапарева баня, област Кюстендил,	9 992,00	Национална кампания за чиста околна среда - 2016г.”	Община Сапарева баня
СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделне и преработвателна промишленост.			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда			
Многофункционална спортна зала "Марек" - Реконструкция на многофункционална спортна зала в гр.Дупница	4 500 000,00	Национален бюджет	Община Дупница
„Реконструкция, оборудване и обзавеждане на сградата на ДГ „Дружба“, кв. Миньор, гр. Бобов дол“	1 871 120,35	ПРСР 2014 - 2020	Община Бобов дол
„Изработване на инвестиционен проект с обекти: „Ревитализация и саниране на сградата на културен дом /Читалище/ гр.Кочериново, община Кочериново“, „Ревитализация на градско площадно пространство – площад „Трети март“ - гр.Кочериново – община Кочериново“, „Ревитализация на площадно пространство – с.Пороминово, община Кочериново“, „Ревитализация и саниране сградата на Читалището с.Пороминово, община Кочериново“	1 655 259,16	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
СпЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.			
BG161PO01/5-02/2012 "В подкрепа на следващия програмен период"	547 135,00	ЕФРР и Национален бюджет	Община Дупница
Бюджетна линия на Община Кюстендил	99 084,10	ОПРР 2014-2020	Община Кюстендил
Договор №816-0007-16-11022/22.01.2016г.	5 942,16	Национална програма „Клио“	Община Сапарева баня
СпЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.			

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
"Рехабилитация и реконструкция на общински път KNL 1016; стар N IV - 62031, / II - 62 Невестино - Дупница / - Долистово - Новоселяне - Коркина, в община Бобов дол, за участък : път / Невестино - Дупница / (км 0+000) до с. Новоселяне" (км 9+138.38) и реконструкция на водопроводна мрежа на село Мламолово" – №10/321/01011	5 216 176,00	ПРСР 2007 – 2013	Община Бобов дол
Донизграждане / рехабилитация на градски парк и улична мрежа в град Бобов дол" – 10/322/00519	1 936 300,00	ПРСР 2007 – 2013	Община Бобов дол
„Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа – Улица „Св. Спас“, Улица „Васил Демиревски“, Улица „св.св.Кирил и Методий“, Улица „Цар Самуил“, Улица „Св. Русев“ в град Бобов дол“	1 954 880,02	ПРСР 2014 - 2020	Община Бобов дол
„Реконструкция и рехабилитация на общински пътища - KNL1012 / III - 602, Мала Фуча - Бобов дол / Бабино - Голема Фуча -/ III - 623 /“; KNL1013 / III - 602, Мала Фуча- Бобов дол / Бабино - Бабинска река - Долистово / KNL1016 /“; KNL1016 / II - 62, Невестино - Дупница / - Долистово - Новоселяне -/ KNL1014 /“ в Община Бобов дол“	5 243 907,55	ПРСР 2014 - 2020	Община Бобов дол
Проект № 10/322/00998 „Реконструкция/ рехабилитация на улици и тротоари от уличната мрежа на гр. Бобошево, община Бобошево“	1 951 054,97	ПРСР 2007-2013	Община Бобошево
Рехабилитация на път KNL2163(62046) II-62 К-Л-Н-НО/Н.Г.-Зг.-Каа	3 237 164,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Невестино
Проект с ИД. № 10/321/01652 „Реконструкция и рехабилитация на път /III-107, Рила - Рилски манастир, км.13+336/ - Падала“	2 522 001,24	ПРСР 2007 - 2013	Община Рила
“Ремонт и рехабилитация на пътна мрежа“	594 864,60	“Растеж и устойчиво развитие на регионите“	Община Трекляно
„Асфалтиране на път Долно Кобиле-Киселица“	298 914,72	“Растеж и устойчиво развитие на регионите“	Община Трекляно
СПЦ.2.8. Развитие на Ви К – системи и изграждане на ПСПВ.			
„Канализационна мрежа на с.Мурсалево-основна част“	5 510 396,54	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
„Канализация на с.Стоб, община Кочериново – основна част от мрежата“	4 830 345,70	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
„Разширяване на съществуващата междуселищна водоснабдителна инфраструктура в община Кочериново“	1 479 526,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
Реконструкция и разширение на канализационна и водопреносна мрежа в агломерация Кюстендил, включително в селата Лозно, Жилени и Слокопица - Първи етап	3 124 722,52	ОПОС	Община Кюстендил
Ремонт и изграждане на водопроводна мрежа в с.Долни Коритен, Долни Коритен, Уши, Бъзовица, Киселица, Долно Кобиле и Горно Кобиле“.	314 606,66	“Растеж и устойчиво развитие на регионите“	Община Трекляно

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
Проект с идентификационен № 10/321/00799 „Изграждане на ПСОВ, канализация за отпадни води и дъждовна канализация за с.Смочево, Община Рила”	4 831 160,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Рила
СпЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ.2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи.			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			

Легенда: ***-Отделни дейности от посочени в други приоритети и специфични цели биха могли да бъдат адресирани към посочената специфична цел, но поради допълващия им характер е преценено, че реализирания проект не следва да бъде отнесен към посочената специфична цел.

Оценка и изводи

Постигането на целите заложи в рамките на Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура предполагат съществени по размер инвестиции в техническа и друга инфраструктура. Както бе отбелязано в заключението на прегледа на постигнатото в Приоритет I, финансовото състояние на държавата и общините сериозно ограничава възможностите за активно реализиране на проектни дейности изискващи съществени финансови ресурси. С оглед на това, проектите допринасящи за изпълнение на целите, приоритетно са насочени към програми и фондове на ЕС, като източник на ресурсно осигуряване. Въпреки това, през оценявания период са изпълнени редица проекти за създаване на нова и реновиране на съществуваща инфраструктура.

В рамките на първата специфична цел 2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура, са изпълнени 5 проекта, с финансова стойност надхвърляща 17 827 хил. лв.

По втората специфична цел 2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност са реализирани 9 проекта на обща стойност 7 895 хил. лв. Сериозен акцент в проектната дейност по тази цел е поставен върху сектор образование. Следва да се отбележи, че аналогично на констатацията по специфична цел 1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването не е реализиран нито един проект засягащ интервенция върху здравната инфраструктура.

Налице е частично припокриване съдържанието на специфична цел 2.2. със специфични цели от Приоритет I – съответно 1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове,

нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти и специфична цел 1.8. Развитие на образователната инфраструктура, като в определена степен постигнатото по изпълнение на тези две цели може да се отнесе и към втората цел на Приоритет II.

В рамките на реферирането на реализираните през периода проекти не бе констатиран конкретен проект, който да бъде съотнесен към специфична цел 2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост. Същевременно е констатирана релативна връзка на целта със специфични цели 1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика и СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост. В този смисъл, липсата на посочени по СпЦ 2.3. проекти не означава неизпълнение, но е важно да се отбележи, че не са налице конкретни проектни инициативи от страна на общините или областта.

По специфична цел 2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства не са констатирани конкретни реализирани проекти. Следва да се отбележи, че изпълнението на дейности по тази цел попада в основните функции на общинските администрации, поради което вероятно такива са реализирани, но не са отчетени. И тук, както бе отбелязано и по-горе, удачно е в бъдеще да се намери подходящ начин да се отчита изпълнената работа релевантна към специфичната цел.

Към специфична цел 2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда са отнесени 3 проекта на обща стойност 8 026 хил. лв. Голям брой от проектите отчетени към други приоритети и специфични цели допринасят и за постигането на тази цел.

По специфична цел 2.6. Комплексно планиране и устройство на територията, са реализирани 3 проекта на обща стойност 652 хил. лв. Голям брой от проектите отчетени към други приоритети и специфични цели допринасят и за постигането на тази цел. Следва да се отбележи, че изпълнението на дейности по тази цел попада в основните функции на общинските администрации, поради което вероятно има и такива, които са реализирани, но не са отчетени.

Транспортната инфраструктура е една от областите на особено активна проектна дейност в Област Кюстендил. В рамките на специфична цел 2.7. Развитие на транспортна инфраструктура са реализирани 9 проекта на обща стойност 22 955 хил. лв., основната

част от финансирането за които е осигурена по Програмата за развитие на селските райони през изминалия програмен период, но са реализирани или приключени през периода на оценка на Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил.

Реализирането на проекти в областта на ВиК мрежи и инсталации за пречистване попада едновременно в обхвата на Специфична цел 2.8. „Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ“ и специфична цел 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води. Конкретно отнесените към Приоритет II проекти са 6 на брой, с обща стойност от 20 091 хил. лв.

По изпълнението на Специфични цели 2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура, 2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи и 2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация не са отчетени реализирани проекти, което налага през следващия период до приключване срока на Областната стратегия да бъдат предприети адекватни мерки за постигане на целите.

По 6 специфични цели от общо 11 за Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура, са предприети действия и реализирани проекти ориентирани към постигането на целта. За 2 от специфичните цели бе констатирана липса на конкретни проекти, но текущите функции на общинските администрации покриват реализирането на дейности за тяхното постигане. За тях е препоръчително в бъдеще да бъде намерен адекватен начин за отчитане на извършената работа.

Основна негативна констатация представлява липсата на адресирани проекти към последните 3 специфични цели на приоритета. Същото се отнася и за специфична цел 2.2. в нейната част свързана със сектор „Здравеопазване“.

2.2.3. Изпълнение на Стратегическа цел 3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество допринася за постигането на следните специфични цели:

СПЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура

СПЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество

СПЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество

В Таблицата по –долу реализираните проекти/дейности по Приоритет III. са обобщени и отнесени към всяка специфичната цел, за чиито напредък по изпълнението допринасят.

Таблица №4.

Реализирани проекти/дейности по Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество за периода 2014-2016

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
СПЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура			
Виж забележката.****			
СПЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество			
Виж забележката.****			
СПЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество			
Проект "Реки без граници"	501 379,19	ТГС България - Македония	Община Дупница
Проект № СВ006.1.12.042 "Съвместни действия за превенция на наводненията в транс граничния регион"	764 232,34	ТГС България - Македония	Община Бобов дол
„Партньорство и обмен на добри практики в областта на доброто управление, между общините Бобошево, Рила и Община Реджо Калабрия”	255 547,00	ОПАК	Община Бобошево
Проект Зелена трансгранична зона – инвестиция в природата	648 706,02	ТГС България- Сърбия	Община Кюстендил
Отворена врата за културен обмен - Изграждане на съвместно европейско бъдеще	265 167,00	ТГС България - Македония	Община Кюстендил
Усъвършенстване на туристическия потенциал на общините Кюстендил и Конче – устойчиво съвместно бъдеще	470 423,62	ТГС България - Македония	Община Кюстендил
Проект № 2007СВ16ПРО007-2011-2-63 „Да запазим младежта в трансграничния регион new - Y4Y” – Община Рила партньор по проекта	351 554,69	ТГС България - Македония	Община Рила
Проект: „Техническа документация Рила – Сокобаня	121 409,20	ТГС България - Сърбия	Община Рила
Проект „Спорт за всички, всичко за спорта“	1 526 291,05	ТГС България - Сърбия	Община Рила
Проект „Да построим моста на туризма – съчетание на общо наследство“	977 703,50	ТГС България - Македония	Община Рила
Проект „Съвместими инвестиции в енергийната ефективност“	717 419,96	ТГС България - Македония	Община Рила
2007СВ16ПРО007-2011-2 "Всички деца учат заедно"	415 523,98	ТГС България - Македония	Община Дупница

Легенда: ****-Общите характеристики и информация за проектите в рамките на приоритета не позволяват еднозначно отнасяне към конкретна специфична цел. Поради тази причина всички проекти в рамките на този приоритет са посочени като относими към последната – 3^{-та} специфична цел.

Оценка и изводи

За изпълнението на приоритета и целите заложи в него са реализирани общо 12 проекта на обща стойност 7 015 хил. лв. Следва да се отбележи, че проектите попадащи в този приоритет имат силна релативна обвързаност, по съдържание, с останалите приоритети. Два от проектите отчетени в Приоритет I и Приоритет IV са пряко относими и към този приоритет. Като препоръка за следващия период, би било удачно да бъде намерен начин да се отчетат и дейности и взаимоотношения, извършени извън рамките на финансирането по програми на ЕС.

2.1.4. Изпълнение на Стратегическа цел 4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура. В съответствие с тази стратегическа цел е формулиран приоритет за нейното реализиране: Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони допринася за изпълнение на следните специфични цели:

СпЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност

СпЦ 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени

СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВиК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води

СпЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци

Реализираните проекти/дейности са представени в таблицата по-долу.

Таблица №5.

Реализирани проекти/дейности по Приоритет IV. Устойчиво еколого съобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони за периода 2014-2016

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
СпЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			
СпЦ 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени			
„Противопожарна кула, с.Пастра, общ.Рила	458 613,65	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
Изграждане на система за ранно оповестяване на пожари в Община Кюстендил	310 162,80	ПРСР 2007 - 2013	Община Кюстендил
Проект № BG161PO001-4.1-04-0054 „Превантивни мерки за ограничаване риск от наводнения“	661 160,00	ОПРР	Община Рила
Съвместно управление на риска	292 399,87	ТГС България - Сърбия	Община Дупница

Реализирани проекти / дейности	Стойност, в лева	Източник на финансиране	Бенефициент
СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води			
„Доставка и монтаж на модулна ПСОВ с довеждаща инфраструктура и заустване, с.Стоб, община Кочериново и изграждане на пречиствателно съоръжение за отпадни води от село Мурсалево, община Кочериново”	1 164 948,56	ПРСР 2007 - 2013	Община Кочериново
Проект с идентификационен № 10/321/00799 „Изграждане на ПСОВ, канализация за отпадни води и дъждовна канализация за с.Смочево, Община Рила”	4 831 160,00	ПРСР 2007 - 2013	Община Рила
<i>Забележка: На лице е съществена свързаност между проектите по Приоритет 2/ Специфична цел 8.</i>			
СпЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци			
Не е констатирано реализирането на проекти в рамките на тази специфична цел***			

Легенда: ***-Отделни дейности от посочени в други приоритети и специфични цели биха могли да бъдат адресирани към посочената специфична цел, но поради допълващия им характер е преценено, че реализирания проект не следва да бъде отнесен към посочената специфична цел.

Оценка и изводи

В рамките на Приоритет IV Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони са включени четири специфични цели, по две от които 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност и 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци не е отчетено реализирането на проекти или дейности.

В рамките на специфична цел 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени са реализирани проекти насочени към управление на риска и природните бедствия. Отчетени са 4 проекта на обща стойност 1 722 хил. лв. В рамките на целта не са отчетени като обособени проекти дейностите по стопанисване на язовири и други оперативни функции изпълнявани от областна администрация и общините в областта, което следва да бъде коригирано в оставащия период на действие на Областната стратегия.

Налице е посочената вече хоризонтална свързаност между 2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ и 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води. По тази специфична цел са реализирани 2 проекта на обща стойност 5 996 хил. лв. Комплексно, Сектор ВиК е един от най-сериозно интервенираните в рамките на Областната стратегия.

Общи изводи и констатации

Обобщението на реализираните проекти и дейности в рамките на целеполагането на Областната стратегия за развитие на област Кюстендил показва, че по съществена част от заложените цели са предприети адекватни, а по някои от целите и активни действия за тяхното постигане. Направена е оценка на постигнатото по тристепенна скала, както следва:

- *Висока* е поставена на специфични цели, по които са предприети/реализирани голям брой интервенции и е покрит пъления спектър от сфери на проявление на специфичната цел.
- *Средна* са оценени специфични цели и приоритети, при които интервенциите и реализираните проекти са малко на брой и/или не покриват пъления спектър от сфери на проявление.
- *Слаба* оценка са оценени случаите в които не е налична информация за реализирани проекти/дейности.

Обобщена информация е представена в следващата таблица.

Таблица №6
Оценка на постигнатия напредък по изпълнение на целите и приоритетите на ОСП
2014-2020

Приоритет/Специфична цел	Отчетени проекти/груп и проекти*, брой	Обща стойност на реализираните проекти, в хил. лв.	Оценка за постигнатото
Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността			
СПЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации	3	25638	Средна
СПЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика		*	Средна
СПЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.		*	Средна
СПЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.	8	8316	Висока
СПЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация	23	3710	Средна**

Приоритет/Специфична цел	Отчетени проекти/груп и проекти*, брой	Обща стойност на реализираните проекти, в хил. лв.	Оценка за постигнатото
СпЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.	29	12039	Висока
СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването.	0	0	Слаба
СпЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура	6	6497	Висока
Общо за Приоритет II:	69	56200	Средна
Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура			
СпЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура;	5	17827	Средна
СпЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност.	9	7895	Средна
СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост.		*	Средна
СпЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства.		*	Средна
СпЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда.	3	8026	Средна
СпЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.	3	652	Средна
СпЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.	9	22955	Висока
СпЦ.2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ.	6	20091	Висока
СпЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура	0	0	Слаба
СпЦ.2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи.	0	0	Слаба
СпЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.	0	0	Слаба
Общо за Приоритет II:	35	77446	Средна
Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество			
СпЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура	12	7015	Висока
СпЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество			
СпЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество			
Общо за Приоритет III:	12	7015	Висока

Приоритет/Специфична цел	Отчетени проекти/груп и проекти*, брой	Обща стойност на реализираните проекти, в хил. лв.	Оценка за постигнатото
Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони			
СПЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност	0	0	Слаба
СПЦ 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени	4	1722	Средна
СПЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води	2	5996	Висока
СПЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци	0	0	Слаба
Общо за Приоритет IV:	6	7718	Средна

Легенда: *Проектите по специфични цели 1.2., 1.3, 2.3 и 2.4 са обособени по групи поради специфика на информационните източници. Също така, в посочените специфични цели не е идентифицирана коректна обща стойност на проектите. Всички групирани проекти са реализирани от частни лица.

**В рамките на специфичната цел са реализирани голям брой проекти, основната част от които е насочен към повишаване квалификацията на администрацията в общините. Предвид това, че смисловото съдържание на специфичната цел би следвало да се отнася до пазара на труда, като цяло, а не само до вътрешния административен и човешки ресурс в общините е преценено че коректна оценка за изпълнение на специфичната цел би следвало да е Средна.

Въз основа на данните от таблицата може да се обобщи, че равнището на покриване/изпълнение на целите в Областната стратегия за развитие на Област Кюстендил е средно. Препоръките за изпълнение на целите се отнасят предимно до реализиране на активни дейности в областите със слаба оценка и особено в сектор здравеопазване.

Друга обща констатация е свързана с процеса на отчитане на реализираните дейности по отделните приоритети и цели. Очевидно понятието „проект“ се разбира в изключително тесен смисъл, като за проекти се приемат и отчитат единствено обособени проектни дейности финансирани в рамките на програма на ЕС или фонд. В резултат на това, реализирани дейности и мероприятия допринасящи за постигане на целите, както и елементи от основните, рутинни функции на администрациите не се отчитат. Същото бе посочено като наблюдение в анализа по-горе и следва да намери адекватно проявление в процеса на отчитане работата на областно и общинско равнище, през оставащия период от действие на стратегията.

2.2. Резултати от междинната оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие

Упражняването на контрол върху изпълнението на ОСР, отчитането на напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на областта се осъществяват чрез система от качествени и количествени индикатори (дефинирани критерии за оценка) заложи в самата стратегия.

Качествените критерии се отнасят до нормите и стандартите, които характеризират качеството на изпълнение на целите и приоритетите във важните за областта тематични рамки на икономическите, социалните, териториалните, политическите и екологичните условия и изисквания. Тези качествени критерии са пряко свързани и с отчитането на количествени индикатори, които са разделени на:

- **общи количествени индикатори** - синтезиран пакет от макроикономически критерии и индикаторите към Стратегия “Европа 2020”; и
- **специфични количествени индикатори**, проследяващи изпълнението на приоритетите и специфични цели на ОСР на Кюстендил. Сред тях са интегрирани и такива глобални екологични индикатори, за които има измерими стойности на областно ниво.

2.2.1. Общи количествени индикатори за изпълнение на ОСР

Информационната осигуреност за целите на оценката на общите количествени индикатори е базирана на 1) Данни и индикатори за изпълнение на областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие, предоставени от Областна администрация Кюстендил, 2) Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020 за 2014, 2015 и 2016 години.

Следва да се отбележи, че в ОСР не са посочени целеви стойности по общите, макроикономически, индикатори за областта. В таблицата по-долу са представени данни за постигнатите стойности по отделните макроикономически индикатори.

Таблица №7.

Общи количествени макроикономически индикатори за изпълнение на ОСР

Индикатор	мерна единица	Изходна стойност, 2010-2011	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
1. БВП /човек	лв.	5 651,00*	6 234,00	6 683,00	7 274,00	-
2. БВП по текущи цени	млн.лв.	815.7*	820.153	862.998	923.739	-
3. Коефициент на безработица	%	14.9**	14,9	14,2	13,1	8,1
4. Коефициент на икономическа активност на населението на 15 - 64 години	%	68.5**	67,6	66,9	69,2	69,9

5. Общ доход средно на лице	лв.	3 534,00**	3 593,00	3 966,00	4 587,00	4 555,00
-----------------------------	-----	------------	----------	----------	----------	----------

* данни за 2010 г. при изготвяне на ОСР

** данни за 2011 г. при изготвяне на ОСР

От данни в таблицата е видно положителното развитие на област Кюстендил по посочените макроикономически индикатори. Следва обаче да се отбележи, че темповете на развитие в сравнение с останалите области от региона са с по-ниски стойности (на предпоследно място е Област Кюстендил)

По отношение на индикаторите отчитащи приносът към стратегия Европа 2020, не са отчетени данни към периода на оценката за повечето изследвани индикатори. Обобщената информация за групата индикатори е представена в Таблица №8, по-долу.

Таблица №8.

Общи количествени индикатори - принос към стратегия Европа 2020

Принос към Стратегия Европа 2020	ЕС 2020	Област Кюстендил 2013 ⁴	Област Кюстенд ил 2017 (план)	Област Кюстендил 31.12.2016 г. (отчет)
Заетост на населението на възраст 20-64 г.	Мин. 75%	58.0%	68.0%	няма данни
Инвестиции в НИРД - % от БВП	3.0%	0.05%	0.7%	няма данни
Цели „20/20/20” по отношение на климата/енергията:				-
- съкращаване на емисиите на CO ₂	20%/ 30%	-	-	-
- дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление	20.0%	5.0%	10.8%	няма данни
- повишаване на енергийната ефективност	20.0%	5.0%	15.5%	няма данни
Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище до	10.0%	7.0%	5.2%	няма данни
Нарастване на дела на висшистите на 30-34 г.	40.0%	25.0%	33.5%	няма данни
Намаляване на хората под националните прагове на бедност с:	С 25% 20 млн.	3.0%	10.5%	40%*

Забележка: * Намаление на населението в риск от бедност или социално изключване.

⁴ Целеви стойности към 12.2013 година

По данни от Годишните доклади за изпълнение на РПР на ЮЗР населението в риск от бедност или социално изключване в област Кюстендил 2012 – 2014 намалява с общо 40%. Коректно би било да бъде направена проверка относно методическите подходи за изчисляване на показателя.

Същевременно, формулирането на индикатори в рамките на стратегически документ изисква организиране на подходяща система за отчитане на техните стойности, в противен случай фактичската реализация на резултатите от оценката на тяхното изпълнение е невъзможна.

2.2.2. Специфични количествени индикатори

Информационната осигуреност за целите на оценката на специфичните количествени индикатори е базирана на 1) Данни и индикатори за изпълнение на областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие, предоставени от Областна администрация Кюстендил и Общините Бобов дол, Бобошево, Кочериново, Кюстендил, Невестино, Рила, Сапарева баня (нулеви стойности по всички индикатори), Трекляно; 2) Междинна оценка за изпълнение на ОПР - Община Дупница; 3) Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Регионалния план за развитие на Югозападен район 2014-2020 за 2014, 2015 и 2016 години.

Разпределението на специфичните количествени индикатори по Стратегически цели и Приоритети е извършено, за да се осигури ясна проследимост и оценка на напредъка по реализирането им, да се оцени тяхната уместност, както и да се провери доколко всяка специфична цел в рамките на всеки приоритет е осигурена със специфичен количествен индикатор.

Резултатите са представени в Таблица №9, по-долу.

Таблица №9.

Специфични количествени индикатори

№ ⁵	Специфични количествени индикатори	Изходна стойност ⁶	Междинна стойност 2017г. (план)	Междинна стойност (отчет)	Постигнат да/не
Стратегическа цел 1. Приоритет I.					
1	Увеличаване на приходите от дейността на МСП в % /Базова година 2011г. –хил. лв./	12%	15%	47,06% ¹	да
2	Увеличаване на чуждестранните преки инвестиции от нефинансовия сектор. /Базова година 2011 г. с 233 402.1 хил. евро/	-	15%	-82% ¹	не

⁵ Пореден номер на индикаторът в списъка със специфични количествени индикатори на ОСР 2014-2020

⁶ Годината на изходната стойност е указана в колона 1, и тя е различна , в зависимост от актуалността на изходните данни

№ ⁵	Специфични количествени индикатори	Исходна стойност ⁶	Междинна стойност 2017г. (план)	Междинна стойност (отчет)	Постигнат да/не
3	Персонал, зает с НИРД, брой, 2011 г.	132	198	132 ¹	не
4	Създаване на научно–изследователски и иновативни центрове в МСП	-	3	0	не
5	Увеличаване на броя на реализираните нощувки. /Базова година 2011 г. с 106146 броя/	-	15%	49,57% ²	да
6	Брой туристически атракции създадени/ подобрили (бр.)	-	4	28 ³ (10/18)	да
7	Създадени и популяризирани туристически дестинации на база културно-историческо наследство (бр.)	-	2	16 ⁴	да
20	Брой нови фирми, започнали своята дейност в малките градове в периферните селски райони		10	57 ⁵	да
27	Брой новосъздадени ПЧП	-	4	0	не
Стратегическа цел 2. Приоритет II.					
8	Инсталирани мощности от ВЕИ, мвтч, 2012г.	44.1	52.0	45,1 ⁶	не
10	Брой нови/рехабилитирани здравни и образователни заведения (бр.)	-	5	23 ⁷	да
11	Брой модернизиран и реконструирани сгради и обекти на културата (бр.)	-	3	4 ⁸	да
14	Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение в км	-	100	145,863 ⁹	да
15	Население с подобрен транспортен достъп (%)	-	12.5%	x	-
16	Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната в % /2012г./	35.2%	57.7%	63,5%	да
17	Разширена / реконструирана ВиК мрежа (км)	-	100	57,807 ¹⁰	не
18	Брой реализирани проекти за възстановяването на съществуващи, и направата на нови напоителни съоръжения и системи	-	4	0	не
26	Създадени/обновени градски зелени площи /% от зелените площи/	-	12.5%	x	-
Стратегическа цел 3. Приоритет III.					
29	Брой проекти за разширяване на сътрудничеството и насърчаване на икономическия, социалния и културния обмен между областите и регионите на България	-	2	2 ¹¹	да
30	Брой проекти/инициативи за териториално сътрудничество	-	2	21 ¹²	да
21	Брой проекти, насърчаващи правно-нормативното и административното сътрудничество и сътрудничеството между гражданите и институциите	-	1	0	не
Стратегическа цел 4. Приоритет IV.					

№ ⁵	Специфични количествени индикатори	Изходна стойност ⁶	Междинна стойност 2017г. (план)	Междинна стойност (отчет)	Постигнат да/не
9	Брой изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони (бр.)	-	2	2 ¹³	да
22	Разходи за опазване и възстановяване на околната среда /Базова година 2011 г- 15 980 хил.лева/	-	12.5%	x	-
Други					
12	Брой изградени и реконструирани обекти и инфраструктура за професионален спорт и спорт в свободното време (бр.)	-	2	15 ¹⁴	да
13	Относителен дял на населението, обслужвано от СПСОВ в % /2011 г./	60.3%	67.5%	61,9% ¹	да
19	Население, облагодетелствано от подобрена социална, образователна и здравна инфраструктура в малките градове, и в периферните селски райони в % от общото население	-	12.5%	x	-
23	Относителен дял на антропогенно натоварените територии (инфраструктура, селища, промишлени обекти)	8.1%	-	3,11% ¹⁵	не
24	Съотношение между горските, земеделските и урбанизирани територии	41.7%/49.2%/3.4%	-	x	-
25	Обновен жилищен фонд (%)	-	15%	x	-
28	Брой на сключените договори за участие в програми и проекти по Структурните фондове (бр.)	-	50	48	не

Легенда:

¹Данни към 31.12.2015 г.

² Данни към 31.12.2016 г.

³ Няма официални данни. Изчислен от авторите, по данни на Общините Дупница, Кочериново, Кюстендил и Рила.

⁴ Няма официални данни. Изчислен от авторите, по данни на Общините Дупница, Кюстендил и Рила; както и от ГД за изпълнение на РЗР на ЮЗР за общините Кочериново, Сапарева баня и Бобошево.

⁵ Няма официални данни. Изчислен от авторите, по данни на Общините Бобов дол (2 бр.) и Дупница (55 бр.)

⁶ Няма официални данни. Данните са на Община Дупница.

⁷ Няма официални данни. Изчислен от авторите, по данни на Общините Дупница, Кюстендил, Невестино, Рила и Сапарева баня (21 бр. рехабилитирани образователни заведения и 2 бр. рехабилитирани/модернизирани здравни заведения).

⁸ Няма официални данни. Изчислен от авторите, по данни на Общините Кочериново, Кюстендил и Рила.

⁹ Няма официални данни. Изчислен от авторите по данни на Общините Бобов дол, Дупница, Кюстендил, Невестино, Рила и Трекляно.

¹⁰ Няма официални данни. Изчислен от авторите по данни на Общините Бобов дол, Дупница, Кочериново, Кюстендил, Невестино, Рила и Трекляно

¹¹ Община Кюстендил

¹² Няма официални данни. Изчислен от авторите по данни на Общините Бобов дол, Дупница, Кюстендил и Рила.

¹³ Няма официални данни. Изчислен от авторите по данни на Общините Кочериново и Кюстендил (изградени противопожарни кули);

¹⁴ Няма официални данни. Изчислен от авторите по данни на Общините Дупница (7 бр.), Кочериново (1 бр.) и Кюстендил (5 бр.); както и община Бобов дол (1 бр.) по данни от ГД за изпълнение на РПР на ЮЗР за 2016 г.

¹⁵ По данни от ГД за изпълнение на РПР на ЮЗР за 2016 г.;

х - не може да бъде представен – недостатъчен обем от данни.

От данните в таблицата по-горе е видно, че при 43% от специфичните индикатори е налице постигане на междинните стойности за изпълнение. При 33% от тях, планираните междинни стойности не са постигнати, макар че са налице индикатори, които са изключително близко до достигане на междинните стойности. Налице са и индикатори, по които има нулев напредък.

От гледна точка на постигнатите резултати по целия набор от общи и специфични индикатори може да се заключи, че е налице относително добро изпълнение на ОСР.

Следва обаче да се направи преоценка на системата от количествени и качествени индикатори, тъй като настоящата при извършване на окончателната оценка на изпълнение на ОСР няма да може да изпълни функцията си. Липсват индикатори, по които да бъде оценен напредъка по част от специфичните цели; данни по част от индикаторите не се събират на общинско и областно ниво; налице е окрупняване на индикатори, които измерват и оценяват напредъка на развитие на различни сектори (напр. Образование и Здравеопазване).

Следва да се отбележи и факта, че по нито един от приоритетните обекти за Кюстендилска област, включени в Регионален план за развитие на Югозападен район от ниво 2 за периода 2014 – 2020 г., определени като задължителни за изпълнение, няма данни да са предприети и/или реализирани конкретни действия.

2.3. Резултати от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие

Всички общини от Област Кюстендил имат изготвени Общински планове за развитие за периода 2014-2020. При изготвянето им са взети под внимание стратегическите насоки за поставяне на цели и приоритети посочени в ОСР 2014-2020 на Област Кюстендил.

Прави впечатление, че в ОПР на общините Рила и Кочериново в точка Съответствие с ОСР е обосновано съответствие със стратегически цели, които не отговарят на

посочените в ОСР 2014-2020 на област Кюстендил.. Независимо от това е налице съгласуваност между документите.

Наблюдението и оценката на изпълнение на ОПР се извършва текущо, в рамките на една календарна година и се обобщава в Годишен доклад за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР изготвен съгласно чл.91, ал.8 от ППЗРР.

Реално изпълнението на ОСР се отчита посредством резултатите от изпълнението на ОПР, което в методическо отношение предполага, че МО на ОСР следва да се предхожда от МО на ОПР. Независимо от това, в действащата нормативна уредба на страната няма императивно изискване за спазване на подобна последователност при реализиране на оценките.

Тъй като броят на общините в рамките на Област Кюстендил, които са разработили своите оценки към периода на изготвяне на настоящия документ е нисък (само 2 общини), основен документ върху, който може да стъпи оценката на ОСР е Годишния доклад от наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Обобщен резултат от направения преглед на информацията предоставена от Общинските администрации на територията на областта и проверка на официалните интернет страници на същите за установяване наличието/липсата на ГД е посочено в таблицата по-долу.

Таблица №10.

***Осигуреност с Годишни доклади за наблюдение и оценка
на изпълнението на ОПР***

	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Община Бобов дол*	x	x	✓
Община Бобошево	x	x	✓
Община Дупница	x	x	x
Община Кочериново	x	x	x
Община Кюстендил	✓	x	x
Община Невестино	x	x	x
Община Рила	x	✓	x
Община Сапарева баня	✓	✓	✓
Община Трекляно	x	x	x

* **Забележка.** Представеният доклад обхваща периода 2014-2016

Както е видно от таблицата единствената община, при която са налични Годишни доклади е община Сапарева баня. Следва да се отбележи, обаче че нито един от

представените Годишни доклади (общо 7) не отговарят напълно на изискванията за структура и съдържание посочени в чл. 91, ал.8, от ППЗРР.

Към датата на извършване на МО на ОСР общините Дупница и Кюстендил имат изготвени Междинни оценки на ОПР. Предстои приемането им от Общински съвет.

Посоченото налага възприемането на подход за по-сериозен контрол на процеса на наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие. Тъй като реалното изпълнение на Областната стратегия за развитие се реализира чрез изпълнението на Общинските планове за развитие, липсата на задължителните и регулярни отчети за резултатите от работата на общинско равнище, поставя пред обективна невъзможност областната администрация да отчита и координира цялостното изпълнение на стратегията.

2.4. Използвани ресурси за постигане на целите на областната стратегия за развитие през оценявания период

Оценката ще бъде извършена на база два основни критерия – 1) ефективност и 2) ефикасност на вложените ресурси.

Критерият „Ефективност“ дава информация до каква степен целите са постигнати; приложените интервенции и използваните инструменти и ресурси произвели ли са очакваните ефекти; използването на други инструменти би ли оптимизирало повече получените ефекти. Показателите за оценка на критерия са настъпили положителни тенденции на развитие в резултат от изпълнение на ОСР; ниво на отчетените индикатори. Критерият „Ефикасност“ дава информация до каква степен постигнатите положителни промени / резултати са реализирани на възможно най-ниска „цена“; дали е налице положителен баланс между постигнати резултати – вложени ресурси. Показателите за оценка по критерия са: Степен на финансово изпълнение на плана (планирано/изпълнено); Използвани финансови ресурси и източници на изпълнение на ОСР.

2.4.1. Оценка на ефективността на вложените ресурси

Оценката на ефективността е реализирана по специфични цели и общо по приоритети, като резултатите са представени в следващите таблици (вж. Таблици №11 и 12).

Таблица № 11.

Оценка на ефективността на вложените ресурси специфични цели

	Настъпили положителни тенденции на развитие в резултат от изпитание	Ниво на постигнатите индикатори	Приложените интервенциите и използваните инструменти произвели ли са очакваните ефекти	Използването на други инструменти би ли оптимизирало повече получените ефекти
Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността				
СпЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации	Да	Липсват индикатори	Частично	Да
СпЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика	няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	Неприложимо
СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.	няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	Неприложимо
СпЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.	Да	Незадоволително	Частично	Да
СпЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация	няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	-
СпЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.	Да	Липсват индикатори	Частично	Не
СпЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването.	Неприложимо	Нулево	Неприложимо	-
СпЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура	Неприложимо	Задоволително	Частично	Да
Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура				
СпЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура;	Неприложимо	Незадоволително	Частично	Да
СпЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност.	Не	Незадоволително	По-скоро не	Да
СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез	Няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	-

	Настъпили положителни тенденции на развитие в резултат от изпитание	Ниво на постигнатите индикатори	Приложените интервенциите и използваните инструменти произвели ли са очакваните ефекти	Използването на други инструменти би ли оптимизирало повече получените ефекти
развитие на земеделие и преработвателна промишленост.				
СпЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства.	Неприложимо	Липсват индикатори	-	-
СпЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда.	Неприложимо	Незадоволително	-	-
СпЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.	Няма данни	Липсват индикатори	-	-
СпЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.	Да	Задоволително	Да	Не
СпЦ.2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ.	Да	Задоволително	Да	Неприложимо
СпЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура	Няма данни	Незадоволително	-	-
СпЦ.2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи.	Няма данни	Нулево	Неприложимо	Неприложимо
СпЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.	Неприложимо	Задоволително	-	-
Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество				
СпЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура	Да	Задоволително	Да	-
СпЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество	Да	Задоволително	-	-
СпЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество	Няма данни	Нулево	-	-
Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони				
СпЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност	Няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	-
СпЦ 4.2. Адаптация към	Няма данни	Липсват	Неприложимо	-

	Настъпили положителни тенденции на развитие в резултат от изпълнение	Ниво на постигнатите индикатори	Приложените интервенциите и използваните инструменти произвели ли са очакваните ефекти	Използването на други инструменти би ли оптимизирало повече получените ефекти
последствията от климатичните промени		индикатори		
СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води	Да	Задоволително	Да	-
СпЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци	Няма данни	Липсват индикатори	Неприложимо	-

Легенда: Няма данни – не са предприети/реализирани действия; резултат от предприетите действия се очаква в бъдещ период;
Нулево – няма постигнати индикатори;
Незадоволително – постигнати са резултати при по – малко от 50% от индикаторите по целта;
Задоволително – постигнати са резултати при повече от 50% от индикаторите по целта.

Резултатите от оценката сочат, че наличният набор от индикатори не е подходящ за оценка на ефективността на специфичните цели. Основна причина за това е, че индикаторите не са пряко адресирани към отделните цели, което възпрепятства възможността чрез тяхното изменение да се измерва степента на постигнатия напредък по изпълнение на самата цел. Същевременно, наличието на близки по съдържание цели, без реална демаркация⁷ между техния обхват и съдържание, не позволява механично разделяне на стойностите на индикаторите, дори в случаите, в които е възможно да бъде осигурена взаимосвързаност между специфична цел и индикатор.

Резонно, поради фактическата невъзможност да бъде отчетен позитивен резултат за ефективността на повечето от специфичните цели, общата оценка на ефективността на отделните Приоритети I, II и IV) е „Ниска към средна“, а на Приоритет III е „Средна“, въпреки, че по-коректно би било цялостната оценка на ефективността да бъде наречена „условна“.

Таблица №12.

Оценка на ефективността на вложените ресурси (обобщено)

Приоритет	Ефективност
Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността	Ниска към средна ефективност. Вложените ресурси постигат от незначителен до частичен дял от очакваните резултати, но не могат трайно да окажат ефект върху целевата група/територия.
Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура	Ниска към средна ефективност. Вложените ресурси постигат от незначителен до частичен дял от очакваните резултати, но не могат трайно

⁷ Виж обобщените констатации по-долу.

Приоритет	Ефективност
	да окажат ефект върху целевата група/територия.
Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество	Средна ефективност. Вложените ресурси като цяло постигат задоволително равнище спрямо очакваните резултати, но към момента на оценката не е констатиран траен ефект върху целевата група/територия.
Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони	Ниска към средна ефективност. Вложените ресурси постигат от незначителен до частичен дял от очакваните резултати, но не могат трайно да окажат ефект върху целевата група/територия.

Забележка: Оценката е под условие, поради слаба относимост на индикаторите по специфични цели и липса на релевантни данни. Забележката е релевантна за всички оценени приоритети.

Обобщената оценка на ефективността на изпълнение на ОСР е следствие не толкова на липсата на предприети действия, реализирани проекти, вложени ресурси и не постигане на заложените междинни стойности на индикаторите, колкото на възприетия метод и подход при целеполагане и определяне на системата от количествени и качествени индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението.

В структурно отношение между голяма част от приоритетите и специфичните мерки включени в тях е налице пряка или косвена взаимосвързаност. Така например, в рамките на Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността и Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура са идентифицирани мерки свързани с подобряване на инфраструктурата в сферата на здравеопазването, образованието, културата, общата градска среда, развитие на земеделието и промишлеността; Във втори и четвърти приоритет са включени специфични цели свързани с развитие на ВиК мрежите; В трети приоритет е на лице системна взаимосвързаност между формулираните специфични цели и др. Наличието на подобни взаимосвързки е обусловена от възприетия подход за систематично обособяване на групи цели, адресирани към определени потребности на целевата територия, очакваните източници на финансиране за реализиране на политиките, възприети практики на работа в административното планиране и др., което до някъде прави взаимосвързката естествено явление. Същевременно, обаче, при системно или секторно обвързване на различните цели, особено попадащи в различни приоритети на Областната стратегия за развитие би следвало да бъде направена ясна демаркация между тях, с оглед коректното целеполагане, изпълнение и отчитане на постигнатия напредък.

Допълнително, като следствие от тази направена констатация, съотнасянето на отделните индикатори към конкретните специфични цели и съответни приоритети също е

поставено под условие. Добрите практики за стратегическо планиране налагат индикаторите да бъдат конкретно адресирани към съответната цел, което да даде необходимото обвързване в логическа последователност „специфична цел“ и „индикатор/и“, чрез които да се измери степента на нейното постигане. В определена степен тази специфична особеност се явява и частично обяснение на липсата на коректна и пълна информационна осигуреност за индикаторите в стратегията (но не и единствено). Подобен подход (демаркационен) е приложен в стратегическото планиране на национално равнище, както и при обособяването на програмите финансирани чрез фондове на ЕС. Такова разграничение, за съжаление, не е направена в рамките на съществуващата Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил, което поставя обективно затруднение за демаркирана и самостоятелна оценка на изпълнението на отделните специфични цели. За преодоляване на посоченото ограничение, екипът по изготвяне на междинната оценка е направил отделни методически приемания, като в текста са направени съответните уговорки и методически бележки. Необходимо е, обаче, да бъде възприет единен подход в рамките на стратегията, като при актуализация на документа се формулират демаркационните характеристики между различните цели и съобразно така направената демаркация индикаторите се адресират към съответните цели.

2.4.2. Оценка на ефикасността на вложените ресурси

Ефикасността на изпълнението е оценена на база съпоставката на заложените необходими ресурси за постигане целите на ОСР с реално вложените ресурси за постигане на приоритетите. Определените индикативни стойности отчитат само необходимите нива на финансиране за постигане на стратегическите цели и изпълнение на приоритетите на стратегията, без да имат пряко отношение към реалното разпределение на ресурсите в областта на регионалната политика по оперативни програми и фондове.

Основните източници за публично финансиране определени в ОСР са Фондове на ЕС (ЕФРР, ЕСФ и кохезионния фонд) и Национално финансиране (републикански, общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници – публични фондове, държавни и общински предприятия, фондации, асоциации, сдружения и др.), като прогнозният им принос е 97%-98% от общите индикативни ресурси. Останалите 2%-3% се падат на Частни инвестиции (включени са само като прогнозируем обем в ПЧП) и средства от международни финансови институции.

При изготвянето на ОСР Кюстендил 2014-2020 общата оценка на необходимите ресурси за изпълнение е изготвена в контекста на финансовата рамка, зададена в РПР на ЮЗР (чиито параметри, от своя страна, са съобразени с рамката на НСРР 2012-2022).

Таблица №13

**Разпределение на планираните средства
по Стратегически цели за периода 2014-2020**

Стратегическа цел	% от общия необходим ресурс	Планиран, млн. лева
СЦ1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика, основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.	25%	87,5
СЦ2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.	57%	199,5
СЦ3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.	3%	10,5
СЦ4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.	15%	52,5
Общо		350,0

Източник: ОСР на Област Кюстендил 2014-2020

За реализиране на оценката на ефикасността са обобщени количествени данни за планираното и реализирано финансово изпълнение на ОСР Кюстендил за периода 2014 г. 2016 г.

Таблица № 14.

Финансово изпълнение на ОСР Кюстендил 2014-2020 за периода 2014-2016

Стратегическа цел	Общ ресурс, млн.лв.	Планиран*, млн.лв	Реализиран, млн.лв.	Реализиран, %	Статус
СЦ1. Социално-икономическо развитие, на базата на устойчив икономически растеж, чрез развитие на конкурентоспособна диверсифицирана регионална икономика,	87,5	26,25	30,562	34,928%	Изпълнен

Стратегическа цел	Общ ресурс, млн.лв.	Планиран*, млн.лв	Реализиран, млн.лв.	Реализиран, %	Статус
основаваща се на “икономика на знанието” и развитие на електронното управление и човешкия капитал. Прилагане на съвременни социални политики.					
СЦ2. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване на техническата инфраструктура и свързаността в областта и качеството на средата в населените места.	199,5	59,85	77,446	38,82%	Изпълнен
СЦ3. Развитие на Европейско териториално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.	10,5	3,15	7,015	66,8095%	Преизпълнен
СЦ4. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.	52,5	15,75	7,718	14,70%	Неизпълнен

* В ОСР Кюстендил са посочени индикативни стойности на разпределение на ресурсите с натрупване по години, като към края на 2016 г. очакваната стойност на използвания финансов ресурс се очаква да достигне 30% от общия.

Забележка. Оценителят е посочил сумата на реално вложените и усвоени средства установена при анализ на данните посочени в справките подадени от общините, официално публикуваните данни на страниците на управляващите органи на оперативните програми и ПРСР.

От данните може да се направи изводът, че най-голямо изпълнение има по Стратегическа цел 3, по която има изпълнение от над 66%, следвана от Стратегическа цел 2 и Стратегическа цел 1 със съответно 38,82% и 34,928% изпълнение. Най-слабо изпълнение е Стратегическа цел 4, по която от предвидените 15,75 млн.лв. са достигнати едва половината. По всички стратегически цели, с изключение на СЦ4. е налице изпълнение съгласно заложения 30%-тен минимум.

Предвид постигнатият напредък и ефективността по изпълнение на целите полезността от вложеният финансов ресурс е доста ниска. Причина за това е и факта, че ефектът от

въздействието на извършената интервенция ще бъде отчетен в бъдещ период. В този смисъл удачно би било, при реализиране на актуализация на Областната стратегия за развитие да се обърне особено внимание на специфичните индикатори релевантни към специфични цели, по които вече е отчетена съществена проектна активност.

Препоръчително е да се направи нова оценка на необходимите ресурси за изпълнение на ОСР в оставащия период на нейното действие.

2.5. Възникнали проблеми и предприети действия от компетентните органи за тяхното преодоляване

По отношение на изпълнението на ОСР не са възникнали съществени проблеми, които да са възпрепятствали нейното изпълнение и/или за които да е била налице необходимост от предприемане на конкретни действия от компетентните органи за тяхното преодоляване.

По отношение на Годишните доклади за наблюдение и изпълнение на Общинските планове за развитие не изготвянето и/или не подаването им е съществен проблем относно действията по наблюдение, отчитане и оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие, тъй като те са един от основните механизми за събиране на данни по заложените в ОСР индикатори.

Констатирано е разминаване между представените данни за изпълнение на отделни индикатори и информация за същите индикатори от други, предоставени документи.

Областната стратегия за развитие и общинските планове за развитие са публични и публикувани в съответните интернет страници на общините и в Портала за обществени консултации на Министерски съвет – www.strategy.bg.

2.6. Прогноза за изпълнението на целите и приоритетите до края на периода на действие

За реализиране на прогнозата е възприета методика за количествена оценка на условията в които се изпълняват приоритетите и стратегическите цели на стратегията, както и постигнатия напредък към момента на реализиране на междинната оценка.

За целта, са обособени три критерия на оценка (1) Фактори на обкръжаващата среда, (2) Административно-управленски фактори и (3) Финансова и техническа осигуреност. Всеки един от тези критерии получава стойност от тристепенна скала – от 1 до 3. В която стойност „1“ констатира негативно изменение на критерия за съответната цел, „2“ бележи

липса на изменение, а „3“ изразява положително изменение на съответния критерий, в посока на подобряване условията и предпоставките за постигане на специфичната цел.

За всеки един от критериите, формирането на величината на техния измерител е направено както следва:

- За **Фактори на обкръжаващата среда** е взето под внимание въздействието на макроикономически и макросоциални въздействия, свързани с активността и диференциацията на средата. Предвид това, че редица специфични цели на плана във висока степен зависят от субекти различни от тези пряко ангажирани с изпълнението на стратегията (например частни бизнес субекти, чуждестранни инвеститори, неправителствени организации и др.) оценката взима под внимание състоянието на сектора или съответния елемент от социално-икономическия и политически живот в страната и региона. Като цяло, повечето специфични цели по този критерий са оценени със стойност „2“, тъй като не са налице съществени изменения в макро-обкръжението, спрямо периода на първоначално планиране, които да налагат изменение на предвиждането. По изключение, негативно изменение е констатирано в секторите здравеопазване (поради известни сътресения в сектора и забавяне на реформата в сферата на здравеопазването) и жилищна среда в селските райони (предимно поради слабата интензивност на работа на основния източник на финансиране). С позитивно изменение е оценена външната среда в сферата на подобряване на градска среда (поради добрите резултати от работата на ОПРР през периода и напредналият процес по избор на фонд мениджъри), Транспорт (поради междурегионалната свързаност след пускане на АМ Струма) и Цифровизация (предвид практиките тенденциите за стандартизиране на процесите и активната роля на България в тази област на равнище ЕС).
- **Административно-управленските фактори** са такива, които са свързани с реализирания към момента напредък от страна на ангажираните с изпълнението на стратегията административни субекти – областна администрация и общински администрации. Логическото съдържание на оценката по този критерий е, че специфични цели, по които е констатиран сериозен напредък към момента на междинната оценка със сравнително висока вероятност ще бъдат постигнати към края на периода, и обратно, такива по които има слаб или никакъв напредък е вероятно да не бъдат постигнати, или изпълнението им да постигне едва частично изпълнение на целта. За оценката на този критерий са използвани резултатите от

оценката на изпълнение на целите, като посочените там оценки са преобразувани в стойности, съответно при оценка на степента на изпълнение на целите „Слаба“ е присвоена оценка „1“; при оценка „Средна“ – „2“; и при оценка „Висока“ – съответно „3“.

- В рамките на критерий **Финансова и техническа осигуреност** е отчетена моментната техническа готовност за реализиране на конкретни действия по съответната цел, както и наличие на източник на финансов ресурс за реализиране на интервенции по целта. Важно е да се отбележи, че особено значение е отдадено на източниците на финансиране и наличието на ясна политика на централно (национално и европейско) равнище. Тежкото финансово състояние на общините не е взето под внимание, тъй като към момента на разработване и приемане на областната стратегия на Област Кюстендил то е имало аналогични характеристики (т.е. на етап планиране е отчетено като ограничителен фактор). Повечето от специфичните цели по този критерий са оценени със стойност „2“, което означава че няма налице влошаване на изходните финансови и технически условия, спрямо периода на планиране. Не е отчетено подобряване на показателя по никоя от специфичните цели. Влошаване (стойност „1“) е присвоена на специфичните цели в сектор здравеопазване (поради общото влошаване състоянието на сектора и очаквания (неясни параметри) на бъдещата политика, а оттам и разпределението на финансов ресурс), жилищна политика и енергийна ефективност (поради спиране на програмата за енергийна ефективност и приемане на директивите за намаляване на твърди горива на равнище ЕС), хидромелиоративни системи и климатични промени (липса на съществен финансов ресурс за реализиране на политика в двата сектора на ниво местна власт).

Присвоените стойности по всеки един от трите критерия дават възможност за формиране на комплексна оценка (средноаритметична от трите критерия) за всяка една специфична цел, както средна стойност на всеки един от показателите по отделни приоритети (средно аритметична стойност от оценъчните стойности на показателя за специфичните цели в рамките на приоритета).

При така конструираната оценка, комплексна стойност от (2) следва да се възприема като равновесна оценка, която не налага съществени изменения в очакванията за постигането на специфичната цел или реализиране на областната политика по съответния приоритет. Стойности под равновесната величина изискват особено внимание към съответния приоритет или специфична цел, като колкото по-голямо е отклонението, толкова по-

сериозна е необходимостта от преосмисляне на целите или корекция в поведението. Стойности превишаващи равновесната оценка говорят за позитивен напредък и благоприятни условия не само за постигане на целта, но и надграждане на резултати, превишаващи първоначално очакваните.

Резултатите от така приложената методика на оценка са представени в табличен вид, както следва:

Таблица №15.

Прогноза за изпълнение на целите и приоритетите до 2020 г.

Наименование на приоритет / Специфична цел	Наличие на предпоставки за изпълнение на приоритета / специфичната цел			
	Фактори на обкръжаващата среда	Административно-управленски фактори	Финансова и техническа осигуреност	Комплексни
Приоритет I. Насърчаване на регионалната икономика и териториално сътрудничество, насърчаване на заетостта и предприемачеството за намаляване на бедността	1,88	2,38	1,75	2,00
СЦ.1.1. Подкрепа за изграждане на местна бизнес инфраструктура и въвеждане на иновации	2	2	1	1,67
СЦ.1.2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика	2	2	2	2,00
СЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост.	2	2	2	2,00
СЦ.1.4. Развитие на култура, балнеология, зимни спортове, нови форми на туризъм, туристически маршрути и продукти.	2	3	2	2,33
СЦ.1.5. Непрекъснато развитие на човешкия потенциал, чрез обучения и повишаване на професионалната квалификация	2	3	2	2,33
СЦ.1.6. Прилагане на устойчиви политики за социално включване на хора в неравностойно положение, включително маргинализирани етнически малцинствени групи.	2	3	2	2,33
СЦ.1.7. Равномерно развитие на инфраструктурата на здравеопазването.	1	1	1	1,00

Наименование на приоритет / Специфична цел	Наличие на предпоставки за изпълнение на приоритета / специфичната цел			
	Фактори на обкръжаващата среда	Административно-управленски фактори	Финансова и техническа осигуреност	Комплексни
СЦ.1.8. Развитие на образователната инфраструктура	2	3	2	2,33
Приоритет II. Полицентрично и балансирано териториално развитие и развитие на комплексната инфраструктура	2,18	1,91	1,73	1,94
СЦ.2.1. Подобряване качеството на градската среда и достъпността на административната инфраструктура;	3	2	2	2,33
СЦ.2.2. Подобряване на социалната инфраструктура – образование и наука, култура, здравеопазване и енергийната ефективност.	2	2	2	2,00
СЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост.	2	2	2	2,00
СЦ.2.4. Урбанизация и развитие на нови устройствени зони за разрешаване на задълбочените проблеми в квартали, населени предимно от етнически ромски малцинства.	2	2	2	2,00
СЦ.2.5. Възстановяване и обновяване на селищни райони и насърчаване на частните инвестиции за подобряване на жилищната среда, средата за обществени услуги и производствената среда.	1	2	1	1,33
СЦ.2.6. Комплексно планиране и устройство на територията.	2	2	2	2,00
СЦ.2.7. Развитие на транспортна инфраструктура.	3	3	2	2,67
СЦ.2.8. Развитие на Ви К – системи и изграждане на ПСПВ.	2	3	2	2,33
СЦ.2.9. Оптимизиране на енергийна инфраструктура	2	1	1	1,33
СЦ.2.10. Възстановяване и развитие на хидромелиоративните системи.	2	1	1	1,33
СЦ.2.11. Развитие на съобщителната система – цифровизация.	3	1	2	2,00
Приоритет III. Развитие и задълбочаване на трансграничното сътрудничество	2,00	2,00	2,00	2,00

Наименование на приоритет / Специфична цел	Наличие на предпоставки за изпълнение на приоритета / специфичната цел			
	Фактори на обкръжаващата среда	Административно-управленски фактори	Финансова и техническа осигуреност	Комплексни
СЦ.3.1. Развитие на трансграничното сътрудничество и мобилизиране потенциала на периферните гранични територии в различните аспекти на социално икономическия живот; изграждане на „малка“ трансгранична инфраструктура	2	2	2	2,00
СЦ.3.2. Развитие на интер - регионалното сътрудничество	2	2	2	2,00
СЦ.3.3. Развитие на транснационалното сътрудничество	2	2	2	2,00
Приоритет IV. Устойчиво екологосъобразно икономическо развитие в сътрудничество с трансграничните райони	2,00	1,75	1,50	1,75
СЦ 4.1. Превенция на климатичните промени чрез подкрепа за преминаване към нисковъглеродна икономика и интелигентна мобилност	2	1	1	1,33
СЦ 4.2. Адаптация към последиците от климатичните промени	2	2	1	1,67
СЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води	2	3	2	2,33
СЦ 4.4. Изграждане на регионални системи за управление на отпадъци	2	1	2	1,67

Прилагането на методиката показва, че в цялост условията за постигане на целите на Областната стратегия на Област Кюстендил не са се изменили драстично, което не променя възможностите за цялостното изпълнение и постигане на целта, спрямо периода на първоначално планиране. Комплексната обща оценка на плана, по методиката (средноаритметичната стойност на комплексната оценка по четирите приоритета) има величина 1,92, което е сравнително близко до равновесното състояние (2).

Прави впечатление изключително силното отражение на източниците на финансиране, като фактор за постигане на целите, което неколккратно бе коментирано в рамките на оценката. Тъй като основен източник за изпълнение на дейности по целите на стратегията се явяват различни фондове и програми, забавянето и/или прекратяване (временно или

постоянно) на тяхната работа, се отразява силно негативно върху възможностите за постигане на съответната цел. В този смисъл е добре да се помисли за алтернативни решения, като смесено финансиране, хибридни финансови инструменти, вътрешни фондове и др., с които да се покрият поне минимални действия по специфични цели с висока обществена значимост и важност (като например в областта на здравеопазването). Допустимо е предложената оценка в нейната комплексна величина да се разглежда и като оценка на вероятността за успешно постигане на целите и приоритетите, при запазване текущото състояние на външната и вътрешна среда за изпълнение на стратегията. В този смисъл, получената ниска комплексна стойност на оценката по определен показател не следва да се възприема като необратима, а по-скоро като текуща оценка на риска, която подсказва, че изпълнението на целта е изложено на сериозна опасност. Съответно за елиминиране на тази опасност и постигане на целта е необходимо като минимум да бъдат предприети съответните действия.

Като цяло, прогнозата за изпълнение на целите и приоритетите до края на периода на действие на стратегията е, че за повечето от целите е реалистично да бъдат изпълнени, като изключение правят пет от специфичните цели, комплексната оценка за които е под стойност от 1,5 (същите са отбелязани с по-тъмен цвят на клетката с комплексната оценка в таблицата по-горе). За тях би било подходящо да се потърсят подходящи източници на финансов ресурс, както и да се положат по-съществени усилия от страна на администрациите.

2.7. Предложения за актуализация на областната стратегия за развитие

Условията, при които се извършва актуализация на ОСП са посочени в чл. 31, ал. 1⁸ от Правилника за прилагане на ЗРР. С оглед на това се налага актуализация на документа поради промяна в националното законодателство, териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа, както и при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Областната стратегия.

Промените в националното законодателство (ЗРР) касаят изменение съдържанието на областните стратегии (чл. 12 ал. 3, т. 5 и 6), задължаващо включването на две нови точки, а

---

⁸ чл. 31 (1) Областна стратегия за развитие се актуализира: 1. при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта; 2. в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на регионалния план за развитие; 3. в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС; 4. при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на областната стратегия; 5. (изм. - ДВ, бр. 50 от 2016 г.) при промени в териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа.

именно: мерките и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват: 1. общините от четвърта и пета категория; 2. общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики: а) най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район; б) най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район; в) територията на общината е в пограничен район.

Актуализация на ОСР по отношение на съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на Областната стратегия се отнася до приетата Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г., както и насоките за актуализация на ОСР във връзка с това.

Предвид задължителната актуализация на ОСР е необходимо в процеса на изготвянето на документа да се вземат предвид направените констатации и препоръки в рамките на анализа реализиран в процеса на оценка на изпълнението на Областна стратегия за развитие на Област Кюстендил. С оглед на систематичното им представяне, те са обособени в две основни групи – такива, които следва да се вземат под внимание при актуализация на документа; и такива, които биха могли да бъдат реализирани извън актуализацията, свързани с подобряване координацията и отчитане на изпълнението на ОСР. Същите, заедно с основните аргументи за тяхното реализиране са представени самостоятелно.

Препоръки свързани с актуализация на документа – Областна стратегия за развитие 2014 – 2020 г. на Област Кюстендил

Промени в съдържателно отношение

- 1) Допълване на социално-икономическия анализ с анализ на „административен капацитет, междуинституционална координация и съгласуваност на политиките“;
- 2) Включване на две нови точки: 1) мерки и средствата за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа; 2) насоки и мерки за развитие на териториалното сътрудничество.

Промени в стратегическата рамка

- 1) Да се направи ясна демаркация между отделните стратегически цели, приоритети и специфични цели.

В рамките на оценката неколнократно бе констатирана близост и припокриване на стратегически елементи, което затруднява и прави условно отчитането на напредък по тяхното изпълнение и оставя поле за дублиране на резултатите. Примери за това биха могли да бъдат СпЦ 2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ и СпЦ 4.3. Реконструкция и доизграждане на ВИК мрежата и на пречиствателните станции за отпадни води; СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост и СпЦ.1.3. Запазване и развитие на традициите в областта на овощарството, зеленчукопроизводството, животновъдството и преработвателната промишленост; и др.⁹;

2) Идентифициране на ограничен брой основани на иновациите и знанието приоритети за развитие в съответствие със съществуващите или потенциалните сектори за интелигентна специализация.

3) Да се отнесат коректно мерки в обхвата на ОСР, и такива, които са част от препоръките за изготвяне на ОПР от общините.

Както бе посочено в рамките на оценката по т.2, ролята на областна администрация Кюстендил при постигането и реализирането на съществена част от мерките би могла да бъде единствено координационна, поради което следва същите да бъдат преформулирани като насоки и/или съдържателно описание на целите. В допълнение към това следва да се елиминира дублиране на отделни мерки (например М 2.8.2. Рехабилитация и изграждане на канализационна мрежа и довеждане до ПСОВ и М 4.3.1. Реконструкция и изграждане на ПСОВ, довеждащи канализационни колектори до ПСОВ)¹⁰;

4) Ревизия на общите и специфични индикатори.

Да се прецизират индикаторите на ОСР, като се адресират към съответната специфична цел на стратегията, определи се източник на информация за неговата стойност и коректна базова и целева стойност. Препоръката е основана на констатираните в т.2.2. липса на релевантност между индикатори и цели, както и липса и разминаване на предоставените данни. Следва да е възможно събирането на данни на областно ниво и извършването на оценка по отношение тяхното изпълнение, чрез индикаторите, доколкото именно посредством тях се измерва степента на постигане на целите. В противен случай при

---

⁹ В рамките на актуализацията е удачно да бъде елиминирано разминаване между наименования на специфични мерки, в различните части на ОСР. Например: СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони, чрез развитие на земеделие и преработвателна промишленост, в т. 7 на ОСР е записана като СпЦ.2.3. Подобряване качеството на живот в селските райони; СпЦ 2.8. Развитие на ВиК – системи и изграждане на ПСПВ., в т.7 от ОСР е записана като СпЦ.2.8. Развитие на ВиК – системи.

¹⁰ В рамките на актуализацията е удачно да бъде направено преномериране на М 1.7.2. Внедряване на иновационни телекомуникационни технологии за нуждите на здравеопазването в М 1.7.3; М2.2.3 Осигуряване на достъп в М 2.2.5; М 2.2.4. Прилагане на мерки в М 2.2.6; и М.3.2.1. ...в сферата на културата в М3.2.2.

извършване на окончателната оценка на изпълнение на ОСР съществува сериозен риск от отчитане на неизпълнение, тъй като липсват индикатори, по които да бъде оценен напредъка по част от специфичните цели, и/или данни по част от индикаторите не се събират на общинско и областно ниво, и/или налице е окрупняване на индикатори, които измерват и оценяват напредъка на развитие на различни сектори (Например: Индикатор №10 Брой нови/рехабилитирани здравни и образователни заведения (бр.) – Съдържа в себе си 4 отделни индикатора за две различни сфери на въздействие. В този си вид индикаторът не дава конкретна информация и не може да послужи за основа на каквито и да е изводи по отношение развитието на здравния и/или образователен сектор).

При работа с индикаторите следва да бъдат отстранени и други констатираните неточности и/или пропуски, които възпрепятстват същите да бъдат коректно прилагани. (например: Индикатора Приходи от дейността на МПС се измерва като процентно изменение, без да е посочена базовата сума)

Наред с коректното формулиране на индикаторите и тяхното адресиране към специфични цели, удачно е, след резултатите от настоящата междинна оценка да бъдат преосмислени техните целеви стойности. За част от индикаторите е налице съществена опасност от не постигане на целевите стойности (виж Таблица №9. Специфични количествени индикатори).

5) Определяне на териториалния обхват на районите за целенасочена подкрепа съобразно новите изисквания.

6) С оглед неравномерната степен на финансово изпълнение по отделните стратегически цели на ОСР, подходящо е при актуализация на документа да се направи нова оценка на необходимите ресурси за изпълнение на ОСР в оставащия период на нейното действие (виж т.2.4.2).

Препоръки свързани с подобряване координацията и отчитане на изпълнението на Областна стратегия за развитие 2014 – 2020 г. на Област Кюстендил

Независимо от актуализацията на областната стратегия, една от най-сериозните констатации при реализиране на оценката е свързана с недостатъчно добра координация в работата на Областна администрация Кюстендил и общините в областта, свързана с процеса на отчитане на реализираната работа по изпълнение на ОСР и ОПР. В този контекст е необходимо:

1) Да се подобри дисциплината по отчитане напредъка по изпълнение на ОПР от страна на общините в областта. Тъй като реалното изпълнение на Областната стратегия за

развитие се реализира чрез изпълнението на Общинските планове за развитие, липсата на задължителните и регулярни отчети за резултатите от работата на общинско равнище, поставя пред обективна невъзможност областната администрация да отчети и координира цялостното изпълнение на стратегията. С оглед на това задължително следва да се възприеме подход за по-сериозен контрол на процеса на наблюдението и оценката на изпълнението на общинските планове за развитие. В този смисъл Областна администрация Кюстендил следва да следи по-стриктно за подаването на годишните доклади за изпълнение на ОПР от общините, както и тяхното съдържание.

Тъй като законовите изисквания към съдържанието на годишните доклади за изпълнение на ОПР не гарантират отчитане на пълната информация, необходима за оценка на резултатите от изпълнението на ОСР, подходящо би било да бъде въведен като добра практика подхода Областна администрация да изисква от общините, към периода на отчитане на ГД да се подава в табличен или друг подходящ вид информация на годишна база, за данни за изпълнението на ОСР.

2) Да се координира съдържанието на отчитаните проекти и реализирани дейности. Констатираните в рамките на т.2.1. реализирани проекти, свързани единствено с получено финансиране от програми и фондове работещи на територията на страната не отразява адекватно пълния обем на извършената работа. Това респективно води до „недоотчитане“ на предприетите действия и занижаване оценката на изпълнението както на ОПР, така и на ОСР. В действителност, общините и областната администрация, в рамките на оперативната си дейност и при реализиране на възложените им законови функции, независимо от ограниченията в бюджетите, с които разполагат, реализират инициативи, които допринасят за постигане на целите. В този смисъл би било добре тези реализирани дейности също да намерят място в ГД на ОПР и при отчитане изпълнението на ОСР.